Federico García Lorca

KANLI DÜĞÜN

Çevirenler:
Tahsin SARAÇ - Yücel YILDIRIM

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
MODERN TİYATRO
ESERLERİ SERİSİ 109

DEVLET KİTAPLARI MÜDÜRLÜĞÜ

MCMLXVI

Federico Garcia Lorca

KANLI DÜĞÜN

(Bados de Sangre)

Çevirenler:
Tahsin SARAÇ Yücel YILDIRIM

DEVLET KİTAPLARI MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL 1966 — MİLLİ EĞİTİM BASIMEVİ

Bu tercümenin her türlü basım ve yayım hakları Milli Eğitim Bakanlığına aittir. Bakanlığın müsaadesi alınmadıkça bu tercümenin metni tamamen, kısmen veya değiştirilerek alınamaz.

Milli Eğitim Bakanlığı Tercüme Kurulunun 2/V/1966 tarih ve 29 sayılı kararıyle İspanyol Modern Tiyatro serisinde yayımlanması uygun görülmüş; Yayımlar ve Basılı Eğitim Malzemeleri Genel Müdürlüğünün 12/V/1966 tarih ve 6813 sayılı emriyle birinci defa olarak 5000 sayı basılmıştır.

KANLI DÜĞÜN

KİŞİLER

ANNE.
GELİN.
KAYNANA.
LEONARD'IN KARISI.
HİZMETÇİ.
KOMŞU KADIN.
I, II, III, GENÇ KIZLAR.
LEONARD.
DAMAT.
GELİNİN BABASI.
ÖLÜM (DİLENCİ OLARAK).
I, II, III, ODUNCULAR.
DELİKANLILAR.
AY.

BİRİNCİ PERDE

(İlk Tablo)

(Sarıya boyanmış bir oda, Damat girer).

DAMAT. — Anne.

ANNE. — Ne var?

DAMAT. — Gidiyorum ben.

ANNE. — Nereye yine?

DAMAT. — Bağa.

ANNE. — Dur hele.

DAMAT. — Bir şey mi var?

ANNE. — Kahvaltını etmedin.

DAMAT. — Bırak şimdi kahvaltıyı, üzüm yerim. Bıçağımı ver sen benim.

ANNE. — Ne yapacaksın bıçağı.

DAMAT, güler. — Üzüm keseceğim.

ANNE, bir yandan bıçağı arar bir yandan da söylenir. — Bıçak! Bıçak! Köküne lânet olsun. Bıçağa da, bıçağı icat edene de lânet!

DAMAT. — Başka şeylerden aç, başka şeylerden.

ANNE. — Evet lânet olsun! Tüfeğine, tabancasına, en ufak kesici şeyine lânet olsun! Evet lânet olsun; küreğine de, tırmığına da, hepsine hepsine lânet!

DAMAT. — Anlaşıldı, anlaşıldı!

ANNE. — İnsan vücudunu deşebilecek her şeye lânet olsun. Dalyan gibi, filinta gibi bir erkek.. Kalkıp

bağına ya da zeytinliğine gidiyor. Hem kendi malı, babasından, atasından kalmış.

DAMAT, başı öne eğik. — Kes artık, sus!

ANNE. — İşte bu adam gidiyor ve bir daha dönmüyor. Dönse de, görüp göreceği, şişmesin diye ölülerin üstüne konan o defne dalı ya da bir tabak iri tuz oluyor. Bütün bunlardan sonra hâlâ nasıl üzerinde bıçak taşıyabiliyorsun, şaşıyorum doğrusu. Ya ben? Ben nasıl oluyor da bağ bıçağını teknenin içinde bırakıyorum.

DAMAT. — Yeter artık!

ANNE. — Yüz yıl da yaşasam hep bunu söyleyip duracağım. Önce baban, o benim için karanfil karanfil kokan adam... Kendisiyle üç yıl yaşadım ancak. Sonra kardeşin... Tabanca ya da bıçak gibi ufacık bir şey, kalkıp boğa gibi bir adamı haklasın! Olacak şey mi bu? Hangi insafa sığar? Hayır hayır, hiç bir zaman susmıyacağım. Aylar geçip gidiyor, umutsuzluk gözlerimde kum kum, hücrelerime dek işliyor.

DAMAT, sertçe. — Susacak mısın diyorum sana?

ANNE. — Hayır susmayacağım. Kim geri getirebilir bana babamı, kardeşini? Evet zindan da var. Ama zindan dediğin ne ki? İnsan orada yer, içer, cigarasını tüttürür. Oysa benim ölülerim, o iki kral otu gibi iki yiğidim, ağızsız dilsiz toprak altındalar şimdi; üstlerinde çayır çimen bitti. Kıyıcıları da zindanda yan gelip yatıyorlar: Keyifleri yerinde, içeriden ağaçları, ormanları seyrediyorlar.

DAMAT. — Gidip onları öldüreyim mi demek istiyorsun?

ANNE. — Hayır, böyle konuşuyorsam bu.... Senin şu kapıdan çıkıp gittiğini görürüm de nasıl konuşmam? Bu..... senin üzerine bıçak almanı istemediğimdendir. Senin tarlaya gitmeni istemediğimdendir.

DAMAT, güler. — Ha iyi öyleyse.

ANNE. — Keşke kız olsaydın sen. O zaman ne tarlaya gitmek olurdu, ne başka dert!. Seninle başbaşa oturur burada nakış işler, yün işi köpekler yapardık.

DAMAT, gülerek annesine sarılır. — Seni bağa götürsem anne, ne dersin?

ANNE. — Benim gibi bir kocakarıyı bağa götürüp de ne yapacaksın? Çardaklarda mı saklayacaksın? Yaşlı çok yaşlıyım ben artık; ve gün geçtikçe daha da yaşlanıyorum. Evet baban bağa götürürdü beni. Soyu sopu temizdi, helâl süt emmişti. Bereketli dölü vardı atalarının senin. Bayıldığım şey bu benim: Erkek dediğin tam erkek olmalı, buğday dediğin has buğday.

DAMAT. — Ya benim iş anne?

ANNE. — Senin hangi iş?

DAMAT. — Tekrarlayayım mı?

ANNE, ciddî. — Haa!

DAMAT. — Hoşlanmıyor musun kendişinden?

ANNE. — Yoo.

DAMAT. — Öyleyse?

ANNE. — Ben de bilmiyorum. Kendim de şaşıyorum. Evet biliyorum iyi kız, değil mi? Terbiyeli, çalışkan. Hamurunu kendi yoğurur, dikişini kendi diker. Ama ne var ki, adını duyduğumda beynime taş düşmüş gibi oluyor.

DAMAT. — Saçma.

ANNE. — Saçmadan da beter. Ama o zaman yapayalnız kalacağım diye düşünüyorum da. Kala kala elimde bir sen kaldın. Senin de çekip gitmene üzülüyorum.

DAMAT. — Sen de bizimle gelirsin.

ANNE. — Hayır. Babanı, kardeşini buralarda yalnız bırakamam. Her sabah gitmeliyim yanlarına. Ya şu Felix'lerden, şu eli kanlı soydan biri geberir de kalkıp benimkilerin yanına gömerlerse... İşte bu olmaz, hiç ama hiç olmaz! Hayır hayır dünyada olmaz! O zaman geberiği şu tırnaklarımla topraktan çıkarırım, duvara çalar parça parça ederim!

DAMAT. — Yine başladın anne!

ANNE. — Bağışla... *(Susuş)* Hanidendir onunla görüşüyorsun?

DAMAT. — Üç yıl oluyor. Bağı aldığımızdan bu yana.

ANNE. — Üç yıl ha... Daha önce bir nişanlanıp ayrılmış galiba?

DAMAT. — Bilmem. Sanmıyorum. Hem sonra bir genç kız evleneceği erkeği aramalı.

ANNE. — Öyle, ama babandan başka kimseye bakmadım ben. Onu öldürdüklerinden bu yana da yalnız şu karşıki duvara bakıyorum. Bir kadının gönlünde ancak bir erkek olabilir. Ben bunu bilir bunu söylerim.

DAMAT. — Biliyorsun nişanlım uslu kızdır.

ANNE. — Ondan yana kuşkum yok. Ama yine de annesinin nasıl bir kadın olduğunu bilmek isterdim.

DAMAT. — Ne olacak yani? Neye yarayacak bu?

ANNE. — Oğul!

DAMAT. — Ne var yine?

ANNE. — Peki peki hakkın var. Ne zaman gidip isteyeyim kızı?

DAMAT, sevinir. — Bu pazar. İyi mi?

ANNE, ciddî. — Ben şu tokaları götüreceğim ona. Eski, değerli şeyler. Sen de birşeyler 'al işte.

DAMAT. — Sen benden daha iyi anlarsın bu işlerden.

ANNE. — Ona ajurlu çoraplar al. Kendine de iki kat elbise yaptır. Hayır üç kat yaptır. Senden başka kimim kaldı benim!

DAMAT. — Şimdi kaçıyorum ben. Onu görmeye yarın giderim.

ANNE. — Peki. Babanın bana çocuk verecek vakti olmadı. Bari çalış sen bana altı ya da daha çok torun ver de içim çiçeklensin.

DAMAT. — İlk oğlum senin için olacak.

ANNE. — Tamam. Ama kızların da olsun... Nakış işlemek, dantel örmek, şöyle evin içinde başımı dinlemek istiyorum.

DAMAT. — Nişanlımı seveceksin. Bunu çok iyi biliyorum.

ANNE. — Evet seveceğim. *(Öpmek üzere yanına yaklaşır, ama durur).* Hayır, hayır koca adam oldun. Artık seni öpemem. Sen karını öpersin bundan böyle. *(Sessizlik).* Nişanlın karın olunca.

DAMAT. — Gidiyorum ben.

ANNE. — Küçük değirmenin ordaki bağı iyi çapala. İhmal ediyorsun onu.

DAMAT. — Peki, çapalarım.

ANNE. — Tanrı seni bana bağışlasın. *(Damat çıkar. Anne sırtı kapıya dönük, oturduğu yerde kalır. Başında bir şal, koyu giyinmiş bir komşu kadın eşikte görünür).*

ANNE. — Buyrun.

KOMŞU KADIN. — Nasılsın, ne var ne yok?

ANNE. — Gördüğün gibi.

KOMŞU KADIN. — Alış veriş için inmiştim. Geçerken şöyle bir uğruyayım dedim. Biribirimizden de öyle uzak oturuyoruz ki...

ANNE. — Yirmi yıl var ki sokağın sonuna dek şöyle bir çıktığım yok.

KOMŞU KADIN. — Sen haline şükret.

ANNE. — Öyle belle sen.

KOMŞU KADIN. — Her şey geçer. İki gün önce bizim komşunun oğlu kollarını makineye kaptırdı.

ANNE. — Raphael mi?

KOMŞU KADIN. — Ama şükür, senin oğlun da, benimki de yerlerinde şimdi rahat rahat uzanmış yatıyorlar. Bütün bir ömür sakat yaşama gibi bir dertleri yok.

ANNE. — Sus kuru laf bütün bunlar. Neyi avutur ki?

KOMŞU KADIN, gögüs geçirir. — Ayyy!

ANNE, gögüs geçirerek. — Ayyy!

(Sessizlik)

KOMŞU KADIN, üzgün. — Oğlun yok mu?

ANNE. — Şimdi çıktı.

KOMŞU KADIN. — Ne yaptı yaptı şu bağı aldı.

ANNE. — İşleri iyi gitti.

KOMŞU KADIN. — Evlenebilecek desene.

ANNE, uyanıyormuşçasına sandalyesini çekip komşu kadına yaklaşır. — Bak dinle.

KOMŞU KADIN, merakla. — Söyle ne var?

ANNE. — Bizim oğlanın yavuklusunu tanıyorsun?

KOMŞU KADIN. — İyi bir kız.

ANNE. — İyi, iyi ama...

KOMŞU KADIN. — Ama içine girmeden kim bilebilir onu? Kimse. Şurda, bütün evlerden uzak, Tanrının kırında babasıyle yapayalnız yaşayıp gidiyor. Ama yaman kız doğrusu, yalnızlığa alışık.

ANNE. — Ya annesi?

KOMŞU KADIN. — Annesini tanımıştım. Çok güzel bir kadındı. Azizlerin yüzü gibi nurlu bir yüzü vardı. Ama ben kendisinden hiç hoşlanmadım doğrusu. Kocasını sevmezdi çünkü.

ANNE, sert. — Senin de bilmediğin şey yok yanı?

KOMŞU KADIN. — Bağışla. Kimseyi aşağılamak istemedim. Ama gerçek bu. Gelgelelim namuslu muydu değil miydi orasını bilmem. Kimseden bir şey duymadım. Kendini beğenmişin biriydi.

ANNE. — Deme!

KOMŞU KADIN. — Sen soruyorsun, ben de diyorum...

ANNE. — İsterdim ki, ne anasını, ne kızını kimse tanımış olmasın. Adı bile anılmayan, ama sırasında, dikenini bir yerinize batıran iki deve dikeni gibi kalsınlar.

KOMŞU KADIN. — Haklısın bacım. Çok doğru. Senin oğlun ağırlığınca altın eder.

ANNE. — Eder doğru. Üstüne bunca titreyişim de bundan ya. Dediklerine göre kızın başından daha önce bir nişan geçmiş.

KOMŞU KADIN. — Kızcağız on beşindeydi. Adam, iki yıl önce, kalktı kızın en yakınlarından biriyle evlendi. Onların nişanını da herkes unutup gitti.

ANNE. — Sen unutmamışsın ya!

KOMŞU KADIN. — Sen sordun da, onun için söylüyorum.

ANNE. — Acı çekeceği şeyi bilmeli kişi. Kimdi bu adam.

KOMŞU KADIN. — Léonard.

ANNE. — Hangi Léonard?

KOMŞU KADIN. — Şu Felix'lerin Léonard.

ANNE, ayağa kalkarak. — Felix'lerin mi?

KOMŞU KADIN. — Léonard'ın suçu yok bu işte kardeş. Bütün bunlar olup biterken sekiz yaşındaydı zavallıcık...

ANNE. — Orası öyle. Ama Felix denmiyor mu! *(Mırıldanırcasına)* Felix... Ağzım sanki çamur doluyor. Şöyle tüküresim geliyor, öldürmek için tüküresim geliyor.

KOMŞU KADIN. — Sakin ol biraz. Ne kazandırır bu sana?

ANNE. — Hiç. Ama anlıyorsun yani...

KOMŞU KADIN. — Oğlunun mutluluğu ile oynama. Kendisine hiç bir şey söyleme. Artık yaşlandın sen de benim gibi. Senin de benim de yapacağımız tek şey artık çenemizi tutup oturmak.

ANNE. — Hiç bir şey söylemeyeceğim.

KOMŞU KADIN. — Hiç ama hiç bir şey. *(Kucaklar onu).*

ANNE, yatışmıştır. — Ama bütün bu başa gelenlerle!....

KOMŞU KADIN. — Eh artık bana allahaısmarladık. Tarladakiler de nerdeyse dönerler.

ANNE. — Bu sıcaklara ne dersin?

KOMŞU KADIN. — Ekin biçicilere su götüren çocukları demin gördüm de. Hepsi yanmış, iyice kararmıştı. Hadi kal sağlıcakla.

ANNE. — Güle güle.

(Anne soldaki kapıya yönelir. Yarı yolda durur. Ve yavaş yavaş istavroz çıkarır).

İKİNCİ TABLO

(Pembe badanalı bir oda, içinde bakır eşyalar, her mevsim dayanan çiçek demetleri. Ortada bir masa, üstünde bir örtü. Vakit sabah. Öteki kadının kaynanası kucağında bir bebek tutmakta, bebeği sallamaktadır. Kadın, odanın öbür köşesinde örgü örmektedir).

KAYNANA. — Ninni benim yavrum.
A şu kara kısrak
Su içmek istemedi bak
Kapkara akıyor ırmak
Dallar arasında.

Dinlenmekte şimdi köprüde
Koyuldu aha şırıldamaya
Nelere kimbilir nelere
Dili varır bir başlasa
Dolaşırken su
Sürüyerek eteğini.

KADIN. — Uyu kafanfilim benim
Su içmek istemedi bak
Kara kısrak.

KAYNANA. — Eee, Gülfidanım, eee
Başladı kara kısrak
Gözyaşı dökmeye.

Ayaklar yara bere
Yele buzlar içinde
Bir gümüş hançer
O derin gözlerde
Koşmakta kıyıya:
O koşmuştu ya!
Akıp gitti kan
Daha bir hızla ırmaktan.

KADIN. — Uyu karanfilim benim
Kara kısrak
Su içmek istemedi bak.

KAYNANA. — Ninni benim gül dalıma
Başladı kara kısrak
Başladı ağlamaya.

KADIN. — Benek benek gümüşlerle çevrili
Tutuşan ağzı
İçiyor lıkır lıkır, soluyarak
Akan suya karşı...
Kişniyor kaldırıp başını
Sarp dağlara
Ve işte ırmak vardı
Boğazına, boynuna.

Aa, yaramaz kara kısrak
Su içmiyor bak,
Ah, üzüntü dertler kanı,
Ah, o sabahlar atı!

KAYNANA. — *Sen uyanmayasın diye.*
Kapanmış pencere
Uyku dalları
Dal dal düşlerle...

KADIN. — *Uyuyor benim yavrum.*
KAYNANA. — *Benim yavrum susuyor.*
KADIN. — *Heey at, oğlumun bir yastığı var*
KAYNANA. — *Çelikten bir beşiği.*
KADIN. — *Hollanda bezinden çarşafları.*
KAYNANA. — *Eee, yavrum, eee.*
KADIN. — *Ah şu kara kısrak,*
Su içmek istemedi bak!

KAYNANA. — *Dur, içeri girme!*
Koş dağlara
Sisli vadilere
Boz kısraklara!

KADIN, çocuğa bir baktıktan sonra. —
Benim yavrum uyuyor.

KAYNANA. — *Dinleniyor benim yavrum.*
KADIN, daha yavaş bir sesle. —
Uyu karanfilim benim
Kara kısrak
Su içmek istemedi bak.

KAYNANA, ayağı kalkar, mırıltı halinde: —
Uyu karanfilim benim
Ağlıyor bak
Kara kısrak...

(Çocuğu götürür. Léonard girer).

LEONARD. — Yavrudan ne haber?

KADIN. — Uyudu..

LEONARD. — Dün pek iyi değildi, bütün gece ağladı.

KADIN, sevinçle. — Ama bugün bir yıldız çiçeği gibi capcanlı. Ya sen? N'aptın? Nalbanta gittin mi bari?

LEONARD. — Oradan geliyorum. Kaç zamandır nal dayandıramaz oldum ata. Olacak şey mi? Nallatıyorum nallatıyorum hep düşüyor. Hep şu Tanrının belâsı çakıllar yüzünden.

KADIN. — Belki de çok biniyorsun da ondan?

LEONARD. — Yok canım, ayda yılda bir biniyorum ancak.

KADIN. — Dün komşular söyledi. Seni ovanın öte geçesinde görmüşler.

LEONARD. — Bunu da kim çıkardı?

KADIN. — Kapari toplayan kadınlar. Sen miydin?

LEONARD. — O kıraçlarda ne işim varmış benim?

KADIN. — Ben de bunu söyledim. Ama atın kan ter içindeydi.

LEONARD. — Sen gördün mü?

KADIN. — Ben görmedim. Annem görmüş.

LEONARD. — Çocuğun yanında mı kendisi?

KADIN. — Evet. Limonata ister misin?

LEONARD. — İsterim ama çok soğuk su ile olsun.

KADIN. — Bugün yemeğe de gelmedin...

LEONARD. — Buğday ölçenlerle beraberdim. Vakti geçirmişim.

KADIN, şurubu hazırlar çok tatlı, çok yumuşak. — İyi fiyat veriyorlar mı bari?

LÉONARD. — Tam fiyatını.

KADIN. — Giyeceğim de hiç kalmadı. Bana bir fistan, oğlana da şöyle kurdeleli bir şapka alsan?...

LÉONARD. — Bakalım, düşünürüz. *(kalkar).*

KADIN. — Yavaş, çocuk uyuyor.

KAYNANA, içeri girer. — Peki öyleyse bu atları dört nala koşturan kim? Zavallı hayvan aşağıda ölü gibi serilmiş, gözlerinin herbiri bir yana kaymış. Dünyanın bir ucundan geliyor sanki.

LÉONARD, sert. — Ben. N'olmuş yani?

KAYNANA. — A! Affedersin. Hayvan senin, dilediğini yaparsın.

KADIN, sıkılgan. — Buğday ölçenlerin yanındaymış!

KAYNANA. — Bana ne. İsterse at çatlasın. Umurumda bile değil.

(Otürur. Sessizlik)

KADIN. — İç. Soğuktur, serinlersin biraz.

LÉONARD. — Ver.

KADIN. — Senin teyze kızını istemeye geliyorlarmış, haberin var mı?

LÉONARD. — Ne zaman?

KADIN. — Yarın. Bir ay sonra da düğün yapacaklarmış. Bizi de çağırırlar herhalde.

LÉONARD, ciddî. — Hiç birşeyden haberim yok.

KAYNANA. — Oğlanın anası bu evliliği pek istemiyormuş galiba.

LÉONARD. — Hakkı da yok değil kadının. Hep göz altında tutulacak bir kız bizimki.

KADIN. — Namuslu bir kız hakkında böyle kötü düşünmek doğru değil.

KAYNANA. — Söylüyorsa onu tanıyor da ondan söylüyor. Üç yıl nişanlı kaldı kendisi ile, ne de olsa...

KADIN, kızgın. — Anne!

LEONARD. — Ama kendisini bıraktım. *(karısına)* Ne o yine ağlayacak mısın yoksa? *(Kadının yüzüne kapanmış ellerini birden çeker)* Haydi gidip çocuğa bakalım. *(Sarmaş dolaş çıkarlar. Genç kız gelir. Çok neşelidir. Koşarak içeri girer).*

GENÇ KIZ. — Madam!

KAYNANA. — Ne var?

GENÇ KIZ. — Damat bey dükkana geldi. Öyle güzel, öyle güzel şeyler satın aldı ki!

KAYNANA. — Yalnız mıydı?

GENÇ KIZ. — Hayır. Annesi ile beraberdi. Katana gibi bir kadın. Bir de ciddî ki. *(Taklidini yapar).* Bir eşya bir eşya aldılar ki!..

KAYNANA. — Alırlar tabiî. Paraları çok.

GENÇ KIZ. — Ajurlu çoraplar aldılar, ama ne çorap! Bir kadının düşlerini doldurabilecek en güzel çoraplar!... Şurasında bir kırlangıç, *(topuğunu gösterir)* şurasında bir gemi, *(bacağını gösterir)* şurasında da bir gül *(aşağı yukarı kalçasını gösterir)*!..

KAYNANA. — Geç kızım geç sen bunları.

GENÇ KIZ. — Düşünün bir, sapıyle yaprağıyle bir gül! *(Göğüs geçirir)* Ayy! Hem de ipek.

KAYNANA. — İki mirasa birden konunca böyle olur elbet!

(Léonard'la karısı girerler)

GENÇ KIZ. — Neler aldıklarını size anlatayım dedim.

LEONARD, üzgün. — Aldıklarından bize ne?

KADIN. — Bırakta konuşsun kızcağız.

KAYNANA. — Léonard... Sırası mı şimdi?

GENÇ KIZ. — Özür dilerim, *(ağlayarak çıkar).*

KAYNANA. — Neden ille de böyle herkesi kırarsın?

LÉONARD. — Senin fikrini soran yok.

KAYNANA. — Peki öyleyse *(sesizlik).*

KADIN. — Nen var? Kafanı kurcalayan ne yine? Söyle, öğrenmezsem dünyada edemem.

LÉONARD. — Bırak.

KADIN. — Söyle diyorum sana.

LÉONARD. — Bırak beni. *(kalkar).*

KADIN. — Nereye?

LÉONARD, sert. — Susacak mısın?

KAYNANA, kızına sertçe. — Kapa çeneni. *(Léonard çıkar)* Çocuğun sesi. *(Çıkar. Kucağında çocukla döner. Kadın ayakta hareketsiz kala kalmıştır).*

KAYNANA, kucağında çocukla. —
Ayakları yara bere
Donmuş kaskatı yele
Bir gümüş hançer
O derin gözlerde.
Koşmakta kıyıya
O koşmuştu ya!
Akıp gitti kan
Daha bir hızla ırmaktan

KADIN, döner; sert, bir düşteymiş gibi. —
Uyu karanfilim benim
İşte kara kısrak
Su içmek istedi bak...

KAYNANA, ağlayarak. —
Uyuyor yavrum benim...

KADIN, ağlamaktadır, ağır ağır yaklaşır. —
Benim yavrum dinleniyor...

KAYNANA. —
Ninni benim güldalıma
Başladı kara kısrak
Başladı ağlamaya...

KADIN. — Eee, yavrum, eee.
KAYNANA. —
Seni kara kısrak seni
Bak su içmek istemedi!

KADIN, acılı. —
Dur, girme içeri
Koş dağlara!
Ah, üzüntü dert karı
Ah, o sabahlar atı!

KAYNANA. —
Uyu karanfilim benim
Kara kısrak
Su içmek istemedi bak...

(Ağlar ve masaya dayanır)

KADIN. —
Ninni benim gül dalıma
Başladı kara kısrak
Başladı ağlamaya...

PERDE

ÜÇÜNCÜ TABLO

(Gelinin oturduğu kulübenin içi. Dipte iri iri güllerden yapılmış bir haç. Kapılar yuvarlaktır. Kapılarda pembe kordelelerle bağlanmış dantel perdeler vardır. Sert ve beyaz bir maddeden yapılmış duvarlarda yuvarlak yelpazeler, mavi vazolar ve küçük aynalar).

HİZMETÇİ. — Buyurun!

(Çok kibar davranır; beceriksizce bir iki yüzlülük göstermektedir. Damatla annesi girer. Anne sırtında kara satenden bir giysi, başında danteladan bir örtü taşımaktadır. Kadife bir takım giymiş olan damadın kocaman bir altın kösteği vardır) — Buyurun oturun, şimdi gelecekler.

(Çıkar. Ana ile oğul oturur, heykel gibi kımıldamadan dururlar. Uzun bir sessizlik).

ANNE. — Saatini aldın ya?

DAMAT. — Almaz olur muyum? *(Cebinden çıkarıp saate bakar).*

ANNE. — Erken kalkalım. Bunlar da amma uzakta oturuyorlar!

DAMAT. — Ama toprakları bereketli.

ANNE. — Bereketli ama çok ıssız. Dört saat yürüyorsun da tek bir ev, tek bir ağaç göremiyorsun.

DAMAT. — Ne yaparsın, bozkır buraları.

ANNE. — Babanın elinde olsaydı, ağaçla donatırdı dört bir yanı.

DAMAT. — Su olmadan mı?

ANNE. — Arar bulurdu suyu o. Topu topu üç yıl evliliğimiz oldu. Ama bu üç yıl içinde iki vişne bahçesi, *(anımsamaya çalışır)* bütün bir bağ, değirmenin yanındaki o üç ceviz ağacını dikti, bir de jüpiter denen güzel, kırmızı çiçekli bir fidan yetiştirdi, ama sonradan kurudu.

(Sessizlik).

DAMAT, nişanlısını düşünerek. — Bu kızın giyinmesi de uzun sürdü haa. *(Kızın babası girer. Parlak ak saçlı bir ihtiyardır bu. Başıyle selâmlar. Anneyle damat kalkıp sessizce elini sıkarlar).*

BABA. — Kestirme yol vardı ama siz yolun en uzununu seçmişsiniz.

ANNE. — Çok yaşlandım, ırmak yolunu inip çıkmayı göze alamıyorum artık.

DAMAT. — Çarpıntısı tutuyor.

(Sessizlik)

BABA. — Halfe otları iyi verdi.

DAMAT. — Evet, gerçekten iyi verdi bu yıl.

BABA. — Benim gençliğimde bu topraklarda Halfe otu bile yetişmezdi. Ürün versinler diye onları dişle, tırnakla işlemek, çocuk gibi okşamak gerekirdi.

ANNE. — Ama şimdi iyi para getiriyorlar. Tanrıya şükür hiç birşeyden yakındığım yok benim. Senden birşey istemeye gelmedim.

BABA, gülümseyerek. — Sen benden daha zenginsin. Bağ deyip geçiyor musun? Başlı başına bir servet bu. Her asma çubuğu bir altın. Neye üzülüyorum yalnız biliyor musun? Topraklarımızın böyle birbirinden uzak oluşuna. İstediğim; her şeyimizin bir arada olmasıydı. Şimdi yüreğime saplanmış bir diken var benim. Topraklarımın içinde avuç içi kadar bir meyvelik var, dünyanın parasını veriyorum, satmıyorlar.

DAMAT. — Hep böyle olur zaten.

BABA. — Yirmi çift öküz koşsak da, senin o asma çubuklarını alıp buraya getirebilsek, sonra da şu yamaca bir diksek, ne esaslı olur ama!

ANNE. — O niyeymiş?

BABA. — Niye olacak hepsini bir arada görmek için. Benim malım kızımın malı demek, senin malın da oğlununki. Her şeyin bir arada olması çok hoş şey!

ANNE. — Ben ölünce oradaki toprakları satar, burada kendinize yenilerini alırsınız.

BABA. — Satmak ha, satmak. Hüner satmakta değil satın almakta, her şeyi satın almakta. Oğullarım olsaydı bütün bu yaylayı satın alırdım, taa şu ırmağa dek. Toprak iyi toprak değil ama, şu ellerle onu iyileştiriyoruz işte. Eh gelip geçen de olmadığına göre meyvelerimizi çalan yok. Onun için rahat rahat uyuyabiliyorum.

(Sessizlik)

ANNE. — Benim buraya niçin geldiğimi biliyor musun?

BABA. — Evet biliyorum.

ANNE. — Öyleyse?

BABA. — Tamam. Kendileri anlaştıklarına göre.

ANNE. — Esaslı oğlandır benim oğlum.

BABA. — Benim kızım da esaslıdır.

ANNE. — Namuslu çocuk. Şimdiye dek hiç bir kadına uçkur çözmemiş. Şerefli insandır oğlum. Karda leke var, onda yok.

BABA. — Ya benim kızıma ne demeli? Sabahın saat üçünde çoban yıldızı ile kalkıp hamur yoğurur, ekmek yapar. Ağzı var dili yok. Şu körpe kuzuların tüyü gibi yumuşak, tatlı. Elinden her türlü nakış gelir. Ama sırasında da bir urganı dişleri ile koparabilir.

ANNE. — Tanrı ocağına bağışlasın.

BABA. — Tanrı kem gözden korusun.

(Elinde iki tepsi ile hizmetçi girer. Tepsilerden birinde bardaklar, öbüründe pastalar vardır).

ANNE, oğluna, — Düğün ne zaman olsun?

DAMAT. — Gelecek Perşembe.

BABA. — O gün kızım da tam yirmi iki yaşını dolduracak.

ANNE. — Yirmi iki yaş! Büyük oğlum yaşasaydı o da yirmi iki yaşında olacaktı. O sıcak kan, o erkeklik onda varken yaşardı da, insanlar şu kör olası tabancayı icat etmeselerdi.

BABA. — Şimdi onu düşünme.

ANNE. — Her zaman onu düşünüyorum. Senin de bir kalbin var, elini göğsüne koy da dinle.

BABA. — Demek perşembeye, öyle mi?

DAMAT. — Evet öyle.

BABA. — Kilise epeyi uzak. Biz gelinle damadı

alır taksi ile gideriz. Düğünalayı da atlara, arabalara binip gelirler.

ANNE. — Çok iyi.

(Hizmetçi geçer)

BABA. — Kızıma söyle, gelsin artık.

(Gelin görünür. Ellerinin duruşunda bir çekingenlik vardır. Utangaç utangaç başını eğer).

ANNE. — Gelsene kızım, yaklaşsana biraz. Nasıl, hoşnut musun?

GELİN. — Hoşnutum Madam.

BABA. — Ezilip büzülmeyi bırak şimdi kızım. Yanın annen olacak!

GELİN. — Çok seviniyorum, hoşnutum. Bu işe evet dediysem, istediğimdendir.

ANNE. — Öyle ya. *(Çenesini okşar)* Baksana bana.

BABA. — Tıpkı anası.

ANNE. — Öyle mi? Gözlerin de ne kadar güzelmiş senin? Evlenmek ne demek biliyor musun güzel kızım?

GELİN, ciddi. — Biliyorum.

ANNE. — Bir koca, çocuklar ve seninle geri kalan her şeyi biribirinden ayıran kocaman bir duvar.

GELİN. — Başka ne ister?

ANNE. — Ne isteyecek? Bir de bunların yaşaması var. Evet yaşaması.

GELİN. — Ben üstüme düşeni yaparım.

ANNE. — Al kızım. Sana iki küçük hediye.

GELİN. — Teşekkür ederim.

BABA. — Bir şey almaz mısınız?

ANNE. — Ben bir şey istemem.

BABA. damada. — Ya sen?

DAMAT. — Ben alayım. *(Damat bir pasta alır. Gelin de).*

BABA. — Şarap ister misin?

ANNE. — Ağzına içki koymaz.

BABA. — Bu daha iyi.

(Sessizlik. Hepsi ayaktadır).

DAMAT, geline. — Ben yarın gelirim.

GELİN. — Saat kaçta?

DAMAT. — Beşte.

GELİN. — Beklerim.

DAMAT. — Senden ayrılırken içimden bir dal kopmuş gibi oluyor, boğazım tıkanıyor sanki.

GELİN. — Kocam olunca bütün bunlardan kurtulursun.

DAMAT. — Ben de öyle düşünüyorum.

ANNE. — Gidelim artık. Güneş batmak üzere. *(Babaya)* Herşey, üzerinde anlaştık değil mi?

BABA. — Anlaştık.

ANNE, hizmetçiye. — Allahaısmarladık.

HİZMETÇİ. — Tanrı sizinle olsun. *(Anne gelini öper, hep birlikte sessizce çıkarlar).*

ANNE, kapı eşiğinde. — Allahaısmarladık kızım. *(Gelin bir el hareketi ile kendisine karşılık verir).*

BABA. — Ben de sizinle geliyorum. *(Çıkarlar).*

HİZMETÇİ. — Getir de şu hediyeleri görelim. Meraktan çatlıyacağım!

GELİN, sert. — Bırak şimdi!

HİZMETÇİ. — Ne olursun göster!

GELİN. — Olmaz.

HİZMETÇİ. — Hiç olmazsa çorapları görelim. Hepsi de ajurluymuş... Haydi. N'olursun?

GELİN. — Olmaz dedim ya.

HİZMETÇİ. — Hay allah! İşe bak! Gören de evlenmek istemiyorsun sanacak.

GELİN, elini ısırarak. — Ayy!

HİZMETÇİ. — Kuzum... N'oldu sana? Bu kraliçe hayatından ayrılacağına mı üzülüyorsun? Sakın ha! Öyle kötü şeyleri hiç düşünme! Yoksa bir şeyler mi var? Ne olabilir? Haydi şu hediyeleri bir görelim. *(Kutuyu alır).*

GELİN, bileklerinden yakalayarak. — Bırak!

HİZMETÇİ. — Ne oluyorsun?

GELİN. — Bırak dedim sana!

HİZMETÇİ. — Bir erkek kadar da güçlüsün maşallah!

GELİN. — Bir erkek kadar çalışmadım mı? Ama ah! Bir erkek olabilseydim!

HİZMETÇİ. — Böyle konuşmamalısın sen.

GELİN. — Kapa çeneni dedim sana! Başka şeylerden söz edelim.

(Sahne yavaş yavaş kararır).

HİZMETÇİ. — Geçen akşam bir nal sesi işittin mi?

GELİN. — Kaç sularında?

HİZMETÇİ. — Üç.

GELİN. — Sürüden kaçmış bir attır herhalde?

HİZMETÇİ. — Hayır. Üstünde bir adam vardı.

GELİN. — Nereden biliyorsun?

HİZMETÇİ. — Kendim gördüm. Senin pencerenin altında durdu. Şaştım doğrusu!

GELİN. — Belki de nişanlımdı. O saatlerde gelir ara sıra.

HİZMETÇİ. — Hayır!

GELİN. — Tanıyabildin mi bari?

HİZMETÇİ. — Tanıdım.

GELİN. — Kimdi peki?

HİZMETÇİ. — Léonard.

GELİN, bağırarak. — Yalan söylüyorsun, yalan! Ne yapmaya gelmişmiş?

HİZMETÇİ. — Gelmiş... Seni...

GELİN. — Sus! Dili kopasıca seni!

(Dört nal gelen bir atın nal sesleri duyulur).

HİZMETÇİ, pencereye geçer. — Gel gel! Eğil de bak. O mu, değil mi?

GELİN, acılı. — Evet o. N'olacakmış yani?

Perde

II. PERDE

(Gelinin evinin önü. Gece. Kız kolalı beyaz bir jüponla sahneye girer. Jüponu dantel ve fistolarla süslüdür. Kaşkorsesi beyaz, kolsuzdur. Hizmetçinin de giyimi aynıdır).

HİZMETÇİ. — Saç tuvaletini burada bitireyim.

GELİN. — İçeride insan sıcaktan bunalıyor.

HİZMETÇİ. — Bu meret yerde sabah serinliği diye bir şey yok. *(Gelin elinde küçük bir ayna, alçak bir sandalyeye oturur. Hizmetçi onun saç tuvaletini yapmaktadır).*

GELİN. — Anamın yurdu ağaçlıkmış, yemyeşilmiş. Toprakları öyle verimliymiş ki!

HİZMETÇİ. — Onun için öyle şen şakraktı.

GELİN. — Evet öyle. Ama burada mum gibi eridi gitti.

HİZMETÇİ. — Alnına yazılan buymuş.

GELİN. — Hepimiz de onun gibi eriyip gidiyoruz. Burada öyle ki, elini duvara dokundursa yanacak gibi oluyor insan. Ayy! Canımı acıtıyorsun.

HİZMETÇİ. — Şu kaküllü iyi tutturmak için. Tam şöyle alnına düşsün istiyorum. *(Gelin elindeki aynaya bakar).* Ne kadar güzelsin! *(İç çeker)* Ayy! *(Onu ateşli ateşli öper).*

GELİN, ciddî. — Şu saçım bitsin artık.

HİZMETÇİ, saçını tararken. — Ne mutlu sana, kollarında bir erkeği saracaksın.

GELİN. — Kapa çeneni.

HİZMETÇİ. — En iyi yanı o sabah uyanışları. Soluğunun bir kuş tüyü gibi omuzunu okşayıp geçtiğini duyduğun o an!

GELİN. — Çeneni kapayacak mısın?

HİZMETÇİ. — Peki ama kızım, düğün dediğin ne? O çiçekler, pastalar mı? Hiç de değil. Düğün dediğin içinde bir kadın bir erkekle kocaman, pırıl pırıl bir yatak.

GELİN — Söylenmez böyle şeyler.

HİZMETÇİ. — Söylenmez ama, çok tatlı bir şey bu.

GELİN. — Ya da çok acı.

HİZMETÇİ. — Başına portakal çiçeği takayım da kokusu saçlarına sinsin.

GELİN, elindeki aynaya bakar. — Ver.

(Çiçeği alır, bakar, başı bitkin düşer)

HİZMETÇİ. — Neyin var? N'oldu?

GELİN. — Bırak...

HİZMETÇİ. — Üzülecek zaman mı şimdi? *(Canlı, neşeli)* Ver bakayım şu tacı. *(Gelin portakal çiçeğinden yapılmış tacı yere atar)* Tacı yere atıp başına uğursuzluk mu toplamak istiyorsun kızım? Adam seni ürkütüyorsa yol yakınken dönebilirsin. İş işten geçmiş değil henüz.

GELİN. — Boş sözler bunlar. Çok duyduk.

HİZMETÇİ. — Nişanlını seviyorsun, değil mi?

GELİN. — Seviyorum.

HİZMETÇİ. — Öyle. Orası su götürmez.

GELİN. — Ama şu evlenmek öyle ağır geliyor ki.

HİZMETÇİ. — N'apacaksın, herkes bu kapıdan geçecek.

GELİN. — Söz verdim bir kez.

HİZMETÇİ. — Haydi gel de tacını takayım artık.

GELİN, oturur. — Elini çabuk tut biraz. Neredeyse gelirler şimdi.

HİZMETÇİ. — En aşağı iki saattir yoldalar.

GELİN. — Buradan kiliseye ne kadarlık yol var?

HİZMETÇİ. — Irmak yolu ile beş fersah kara yolu bunun iki katı aşağı yukarı.

(Gelin kalkar. Hizmetçi onun güzelliği karşısında hayran kalir).

Haydi durma kalk gelin
Düğünün bu gün senin
Helle helhele...

GELİN. — Bırak türküyü şimdi!

HİZMETÇİ, gelini kucaklayıp öper ve coşkuyla etrafında dans etmeye başlar. —

Evlenmek için
Bir defne al eline
Haydi durma kalk gelin
Helle!
Dallarıyle, yapraklarıyle
Özüyle defnelerin
Haydi! Kalk gelin!

(Kapı tokmağının vurulduğu duyulur).

GELİN. — Koş kapıyı aç. Konuklar herhalde *(Gelin çıkar, hizmetçi kapıyı açar, Léonard girer).*

HİZMETÇİ, şaşırmış. — Sen ha!

LÉONARD. Evet ben. Selâm.

HİZMETÇİ. — Herkesten önce!

LÉONARD. — Çağırmadınız mı?

HİZMETÇİ. — Çağırdık.

LÉONARD. — İyi ya ben de geldim.

HİZMETÇİ. — Karın nerede?

LÉONARD. — Ben atla geldim. O arkadan geliyor.

HİZMETÇİ. — Kimseye rastlamadın mı?

LÉONARD. — Hızlı geldim. Herkesi ektim.

HİZMETÇİ. — Bu koşturmalarınla atını çatlatacaksın.

LÉONARD. — Çatlarsa gömeriz.

(Sessizlik)

HİZMETÇİ. — Otur, kimse kalkmadı henüz.

LÉONARD. — Ya gelin hanım?

HİZMETÇİ. — Kendisini giydireceğim şimdi.

LÉONARD. — Gelin hanım! Pek mutlu olsa gerek!

HİZMETÇİ, konuyu değiştirmek için. — Çocuk nasıl?

LÉONARD. — Hangisi?

HİZMETÇİ. — Oğlun.

LÉONARD, ansır, düşteymiş gibi. — Haa evet.

HİZMETÇİ. — Onu da getiriyor musunuz?

LÉONARD. — Hayır. *(Sessizlik. Uzaktan türküler duyulur).*

SESLER. — *Haydi durma kalk gelin.*
Düğünün bugün senin.

HİZMETÇİ. — Bizimkiler. Daha uzaktalar.

LÉONARD, kalkarak. — Kocaman bir tac takacak gelin hanım, değil mi? Oysa küçük bir tac daha iyi gider ona. Ya damat bey? Portakal çiçeği demetini sundu mu ona, göğsüne taksın diye?

GELİN, görünür. Hâlâ jüponladır, başında portakal çiçeğinden tacı vardır. — Evet sundu.

HİZMETÇİ. — Böyle yarı giyinik çıkma.

GELİN. — N'olmuş yani? *(ciddî)* Portakal çiçeğini sunup sunmadığını niye soruyorsun? Kafandaki ard düşünce ne?

LÉONARD. — Ne ard düşüncem olacak? *(ona yaklaşır)* Beni tanımaz değilsin. Neyindim bir zamanlar senin? Anılarını bir yokla hele... Ama bellek zayıfsa, bir çift öküzle bile sürse yine bir şey çıkaramaz insan.. İşin acısı da bu ya...

GELİN. — Ne yapmaya geldin buraya?

LÉONARD. — Düğününe geldim.

GELİN. — Ben de seninkine gelmiştim.

LÉONARD. — Evet, kendi düzenlediğin, şu ellerinle hazırladığın düğünüme... Beni öldürebilirler ama yüzüme tüküremezler. Senin gözünü kamaştıran o para benim için bir tükrüktür.

GELİN. — Yalancı!

LÉONARD. — İyisi mi susayım! Konuşursam, dağlar inler yoksa.

GELİN. — Ya bir de ben konuşursam, o zaman görürsün sen!

HİZMETÇİ. — Susun, ikiniz de susun! Geçmişten söz etmeniz yersiz. *(Kaygıyla kapılara bakar).*

GELİN. — Hakkı var kadının. Seninle hiç konuşmamalıydım. Ama şu cüretin zıvanadan çıkarıyor beni. Gelip beni görmeğe, düğünüme katılmaya ve tacımla ilgilenmeye yürek buluyorsun kendinde... Çık buradan! Git kapıda karını bekle!

LÉONARD. — Demek bundan böyle birbirimizle konuşamıyacağız bile?

HİZMETÇİ, öfke ile. — Evet bundan böyle birbirimizle konuşamazsınız.

LÉONARD. — Evlendikten sonra suç kimde diye hep kendi kendime sordum durdum. Ne zaman bunu düşünsem hep yeni bir suç çıkıp diğerlerini bastırıyor. Ama ille de bir suç var.

GELİN. — Çok şeyler biliyorlar bu adamla atı! Çöller ortasında yapayalnız kalmış bir kızı büsbütün çaresiz kılmak hoş bir oyun. Ama benim de bir gururum var. Onun için evleniyorum. Evleneceğim, ve her şeyden çok seveceğim kocamla kapanıp kalacağım.

LÉONARD. — Gururun bir şeye yaramayacak. *(Ona yaklaşır).*

GELİN, titremektedir. — Yaklaşma!

LÉONARD. — İçiniz kor gibi yanarken susmak acıların en beteri. Ben gururuma kapıldım da ne oldu yani? Gelip seni görmedim. Sana uykusuz geceler geçirttim. Ama bu beni diri diri tutuşturmaktan başka bir şeye yaramadı. Sanıyor musun ki zaman yarayı ondurur, duvarlar insanı korur? Hayır yalan. İnsanın içine kor düşmeyegörsün. Hiç bir şey söndürüp atamaz onu oradan.

GELİN. — Seni dinlemeye gücüm yok. Gücüm yok sesini duymaya. Sanki güzel, anasonlu bir içki içmişim de gül yapraklarından bir döşekte uyuyormuşum gibi. Sesin

çekip sürüklüyor beni, ardından gittiğimde boğulup kalacağımı biliyorum ama yine de gidiyorum.

HİZMETÇİ, Léonard'ı ceketinin yakasından tutarak. — Derhal git buradan!

LÉONARD. — Onunla son konuşmam olacak bu, korkma!

GELİN. — Çılgınlık ettiğimi biliyorum. Dertlene dertlene içten çürüdüğümü biliyorum. Ama halkmış burada sakin sakin duruyor, onu dinliyor, el kol oynatmasına bakıyorum.

LÉONARD. — İçimin rahat etmesi için sana bunları söylemem gerekiyordu. Ben evlendim. Şimdi sıra senin. Sen de evlen!

HİZMETÇİ, Léonard'a. — Evlenecek tabii. Evleniyor da!

SESLER, daha yakından. —

Haydi durma kalk gelin
Güzel giysilerle düğün alayın senin
Geliyor dört yanından ülkenin
Koca koca çiçekler
Ve kutsal ekmekler
Taşıyarak üstünde yemeklerin!

SESLER. — *Haydi durma kalk gelin!*

I. GENÇ KIZ. —

Haydi gelin gelsene
Taçlı başını vermeye
Yaldızlı bir kurdeleyle
Damat bağlasın diye?

I. ÇAĞRILI. —

Haydi gelin in de görün
Kızsın ve evlenmişsin bugün

SESLER. — Haydi durma kalk gelin!

I. OĞLAN. — Düğün sabahın senin!

I. ÇAĞRILI. —

Haydi gelin, salın da in
Kuyruklu giysinin içinde
Komutan karısı diyecekler
Seni böyle görünce!

BABA. —

Komutan karısı
Damadın aldığı.

HİZMETÇİ. — Mutlu kız!

II. OĞLAN. — Ayağa kalk gelin!

HİZMETÇİ. — Ah, güzelim benim!

I. GENÇ KIZ. — Pencereye çağırıyor seni düğün alayın!

II. GENÇ KIZ. — Haydi durma kalk gelin!

I. GENÇ KIZ. — Gelin! Gelin!

HİZMETÇİ. — Çanlar, çanlar, çalın son gücünüzle!

I. OĞLAN. — İşte! Geliyor işte!

HİZMETÇİ. —

Ve bir boğa gibi saldırıyor düğün alayı!
Haydi durma kalk gelin
Geldi düğün alayın!

GELİN. — Haydi kalk bakalım gelin.

(Koşarak odasına girer)

HİZMETÇİ, Léonard'a. — Bizimkiler geldi. Sen de kızcağıza yaklaşma artık.

LEONARD. — Merak etme. *(Sol yandan çıkar. Gün sökmeye başlamıştır).*

I. GENÇ KIZ. —

Haydi durma kalk gelin
Geldi düğün alayın
Halaylar başladı, bili
Helle!

SESLER. — *Haydi durma kalk gelin!*

HİZMETÇİ, herkesi coşturmaya çalışarak. —

Her eve bağlanmış çelenk
Bağlanmış senin için
Hey, sen de kalk gelin!

I. GENÇ KIZ. —

Tatlı tatlı uyanmalısın
Dağılmalı örgüsü saçlarının
Helle!
Gecelik ince ak keten
Ayakkabılar parlak, küpeler gümüşten
Yaseminlerden örülmüş tacın
Tatlı tatlı uyanmalısın!

HİZMETÇİ. —

Baksana ay ışıdı
Çoban kızı...

I. GENÇ KIZ. —

Çoban şapkanı bırakşana
Saklasana zeytinler altına.

BİRİNCİ OĞLAN, elinde tuttuğu şapkasını çevirmektedir. Gelin görünür. Üstünde 1900 modası siyah bir gelinlik vardır. Gelinliği sert dantelalar ve pileli tüllerden volanlarla çevrelenmiş bir kuyruk taşımaktadır. Ba-

şında portakal çiçeğinden bir tac. Kitaralar çalar. Genç kızlar gelini öper).

ÜÇÜNCÜ GENÇ KIZ. — Saçların ne de güzel kokuyor. Ne sürdün ki böyle?

GELİN, gülerek. — Hiç bir şey.

İKİNCİ GENÇ KIZ, gelinliğe bakarak. — Şimdiye dek görülmemiş bir kumaştan yapılmış gelinliği.

BİRİNCİ OĞLAN. — Damat geldi. İşte!

DAMAT. — Selâm.

BİRİNCİ GENÇ KIZ, damadın kulağına bir çiçek takarak. — Damat değil altın çiçeği!

ÜÇÜNCÜ GENÇ KIZ. — Bakışları da pek sakin.

(Damat geline yaklaşır)

GELİN. — Neden bu ayakkabılarını giydin?

DAMAT. — Siyahlardan daha iç açıcı da ondan.

BİRİNCİ KADIN, girer ve gelini öper. — Selâm.

(Herkes aynı zamanda konuşmaktadır)

LEONARD, bir görevli gibi girer. — Düğününün sabahında seni taçlandırıyoruz.

KADIN. — Saçlarının suyundan kırlar bayram etsin.

ANNE, babaya. — Onlar da gelmişler?

BABA. — Hısım değil miyiz? Barışma günü bugün.

ANNE. — Kendimi tutacağım ama bağışlamayacağım.

KADIN. — Başında bu taç gerçekten görülmeye değersin.

GELİN. — Bir an önce kiliseye gitsek.

DAMAT. — Sabırsızlanıyor musun?

GELİN. — Evet. Karın olmakta sabırsızlanıyorum. Bir an önce seninle başbaşa kalmak, artık senin sesinden başka bir ses duymamak istiyorum.

DAMAT. — Ben de bunu istiyorum.

GELİN. — Karşımda senin gözlerinden başka göz görmek istemiyorum artık. Beni öyle bir sarmalısın ki ölmüş anam bile çağırsa kendimi kollarından ayıramamalıyım!

DAMAT. — Kollarım güçlü benim. Seni kırk yıl saracak kadar.

GELİN, damadı kolundan tutar, acılı bir sesle. — Kırk yıl değil, bütün bir ömür.

BABA. — Hadi elimizi biraz çabuk tutalım. Atlar, arabalar hazırlansın. Yola çıkalım artık, gün doğdu.

ANNE. — Dikkat! Bu saat uğursuz olmasın sakın. *(Büyük kapı açılır hepsi çıkmaya başlarlar).*

HİZMETÇİ, ağlayarak. — Bak kızım babanın evinden bir yıldız gibi akıp gidiyorsun.

I. GENÇ KIZ. — El değmemiş bedenin mis gibi çamaşırlar içinde, babanın evinden çıkıyor, düğününe gidiyorsun. *(Çıkarlar).*

II. GENÇ KIZ. — Evinden çıkıp kiliseye gidiyorsun.

HİZMETÇİ. — Kumlara çiçek yağıyor.

III. GENÇ KIZ. — Ah! Ak melek!

HİZMETÇİ. — Duvağındaki dantelalar bir akşam meltemi...

(Çıkarlar. Dümbelek, kastanyet ve kitara sesleri duyulur. Léonard'la karısı yalnız kalırlar).

KADIN. — Gidelim.

LÉONARD. — Nereye?

KADIN. — Kiliseye. Ama atla gitmek yok. Benimle geleceksin.

LÉONARD. — Arabayla mı?

KADIN. — Başka neyle?

LÉONARD. — Arabaya binecek erkek değilim ben.

KADIN. — Ben de yanımda kocam olmadan düğüne gidecek kadın değilim. Çekemiyorum artık.

LÉONARD. — Ben de.

KADIN. — Nasıl da bakıyorsun bana öyle? Her bir gözünde bir diken var sanki.

LÉONARD. — Gidelim haydi.

KADIN. — Ne oluyor anlamıyorum. Ama düşünüyorum. Bir an geliyor düşünmeye de cesaret edemiyorum artık. Bildiğim tek ama tek şey şu: Benim için her şey bitti artık. Neyleyimki ortada bir çocuğum var. İkincisini de bekliyorum. N'apalım! Anamın da başına gelmişti bu. Sensiz buradan tek adım atmam!

SESLER, dışarıdan. — "Yıldız gibi akıp gidiyorsun babanın evinden..."

KADIN, ağlayarak. — Yıldız gibi. Ben de babamın evinden yıldız gibi akmıştım! Bütün bu yörelerin dilinde varsa yoksa bendim.

LÉONARD, kalkar. — Haydi!

KADIN. — Evet ama benimle geleceksin.

LÉONARD. — Peki *(sessizlik)* Haydi düş önüme. (çıkarlar).

(Perde ağır ağır iner)

II. TABLO

(Gelinin kulübesinin dışı. Soğuk mavi ve kirli beyaz bir tonda boyanmıştır. Büyük yaban incir ağaçları. Uçuk sarı yaylalarda ufuk. Her evde raslanan seramiklerdeki peyzajlar gibi her şeyde bir soğukluk).

HİZMETÇİ, bir masa üzerine tepsi ve bardakları dizerek. —

Su akıyor
Su akıyor
Ve dönüyor değirmen!
Düğün alayı geldi hemen!
Aralansın dallar
İnce, altın bir ayla
Parlasın ak parmaklıklar.

(Yüksek sesle)

Haydi kızım, örtüleri koy bakalım!

(Şiirli bir sesle)

Su akıyor
Su akıyor.
Geldi düğün alayı
Türkü söyler korulukta

İnce bir kırağının parlattığı:
Gelsin bal tatlı tatlı
Acı bademlerle dolu ha.

(Yüksek sesle)

Haydi kızım şarap hazırla!

(Şiirli bir sesle)

Hanım kız
Ülkenin biricik kuzusu
Güzelliğine bakıyor pınarda
Ve işte yavuklusu.
Topla kuyruklu entarini
Götürsün kanadı altında
Kocan yuvaya seni.

Bir kumru yavrusudur erkek
Göğsünde korlar kanar
Sıcak akarsa kan pek
Sevinçten bağıracak tarlalar.

Su akıyor
Su akıyor
Su, şarap ve kan
Ve dönüyor değirmen!
Düğün alayı geliyor hemen!
Şu kız gölgenden senin şu
Yaratıyor parlayan su
Su, şarap ve kan...

ANNE, girer. — Hele şükür!

Dokuz Eylül Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
KÜTÜPHANESİ

BABA. — Bizden önce gelen de yok galiba.

HİZMETÇİ. — Yooo! Léonard ile karısı çoktan içerdeler. Atlardan daha hızlı, yıldırım gibi gidip geldiler. Geldiklerinde kadıncağız korkudan ölmüş gibiydi.

BABA. — Bu adam bir belâ arıyor. Pis bir kan taşıyor içinde.

ANNE. — N'olacak soyuna çekmiş! İlk atası ile başlamış bu. İlk atası bir adam öldürmüş. O gün bu gündür lânetli soyunda sürüp gider bu. Eli bıçaklı, sinsi gülüşlü insanlar hepsi de.

BABA. — Neyse bunları konuşmıyalım şimdi.

HİZMETÇİ. — Konuşmayıp ta ne yapacak kadıncağız.

ANNE. — Bu acı iliklerime işlemiş benim. Bu soydaki erkeklerin hepsinde benim iki aslanımı öldüren o kanlı elleri görüyorum. Beni deli sanıyorsun değil mi? Öyle olsun! Ama deliysem şöyle yürek dolusu haykıramadığımdandır bu! Şu göğüs kafesimde hep fışkırmaya hazır bir çığlık var. Ama hep tutuyor, şu kara giysilerimin altında saklıyorum. Çünkü ölüler gömüldükten sonra kalanlara susmak düşer. Ancak ateşin yakmadığı kimseler konuşup dedikodu yapabilirler. *(Pelerinini çeker).*

BABA. — Bugün bunları düşünecek gün değil.

ANNE. — Bu acı anılar kafama üşüştü mü konuşmadan edemiyorum. Bugün her zamankinden daha çok çullandılar. Bundan böyle yapayalnız kalacağım çünkü.

BABA. — Oyalanacak birileri yetişinceye dek.

ANNE. — Bütün umudumu buna bağladım ben de. Torunlarıma.

BABA. — Çok çocukları olsun istiyorum *(Otururlar).* Parayla tutulmayacak kollar gerek bu toprağa. Ay-

rık otlarına, deve dikenlerine, çakıllara savaş açmak var, nerden de çıkarlar öyle bilinmez meretler. Onlarla savaşmak, onları yenmek, tohumları filizlendirmek toprağın öz sahiplerine düşer. Onun için erkek çocuk gerek bize.

ANNE. — Birkaç da kız! Oğlanları yel alır gider; elleri silâh tutmak zorundadır onların. Oysa kızlar evden hiç ayrılmazlar.

BABA, sevinçle. — Sanırım ki hem kızları olacak bizimkilerin, hem oğulları.

ANNE. — Oğlum büyük bir ateşle seviyor kızını senin. Onu iyi dölleyecek. Sağlam bir kökten o. Sağ kalsaydı çok çocuk verebilirdi babası bana.

BABA. — İstiyorum ki şöyle bir günde oluversin bu iş. İki üç çocukları hemen geliversin dünyaya.

ANNE. — Hemen olmaz ki, çok zaman ister. Bunun için ya, çocuğun kanının aktığını görmek bu kadar korkunç geliyor insana. Size yıllara mal olmuş o varlık bir saniyede yok oluveriyor. Yanına vardığımda yolun ortasına serilivermişti. Ellerimi göl göl olmuş kanına batırdım ve dilimle şapır şapır yaladım. Kendi kanımdı bu benim. Ne demek olduğunu anlayamazsın sen bunun. Bu kanı emmiş toprağı bir topaz, bir kristal tütsü kabına koyup saklayacaktım, kokusu her zaman tütsün diye.

BABA. — Neyse, şimdi yeniden umutlanabilirsin. Kızımın toprağı iyi, senin oğlan da güçlü kuvvetli.

ANNE. — Ben de umutluyum. *(kalkarlar).*

BABA. — Buğday tepsilerini hazırla.

HİZMETÇİ. — Hepsi hazır.

LEONARD'IN KARISI, girer. — Tanrı onları mutlu, kılsın!

BABA. — Teşekkür ederim.

LÉONARD. — Eğlence var mı?

BABA. — Biraz. İnsanlar eğlenmeyi unuttu artık.

HİZMETÇİ. — Geliyorlar.

(Çağrılılar neşeli topluluklar halinde gelmektedir. Evliler kolkola içeri girerler. Léonard dışarı çıkar).

DAMAT. — Hiç bir düğünde böylesi bir kalabalık görülmemiş.

GELİN, kaygı ve üzüntü ile. — Hiç bir düğünde.

BABA. — Hoş şey.

ANNE. — Tüm akrabalar geldi.

DAMAT. — Evlerinden tek adım dışarı atmayanlar bile.

ANNE. — Baban çok ekti. Sen onun ektiklerini biçiyorsun şimdi.

DAMAT — İçlerinde hiç tanımadığım akrabalar var.

BABA. — Onlar ta kıyıda oturanlar.

DAMAT, sevinçle. — Atlardan korkuyorlardı.

(Kendi aralarında konuşurlar).

ANNE, geline. — Ne düşünüyorsun.

GELİN. — Hiçbir şey.

ANNE. — Törenler çok sıkıcı, çok ağır oluyor

(Kitara sesleri)

GELİN. — Kurşun gibi.

ANNE. — Ama senin için bir ağırlık söz konusu olmasa gerek. Kuş gibi hafifsindir şimdi sen.

GELİN. — Gece kalacak mısınız?

ANNE. — Hayır. Evimi yalnız bırakmak istemem.

GELİN. — Kalsaydınız keşke.

BABA, anneye. — Şu dans edenlere bak. Kıyı kentlerinin dansları bunlar. *(Léonard girer, oturur. Karısı arkasında dimdik kımıldamadan durmaktadır).*

ANNE. — Kocamın kardeşinin çocukları bunlar. Dansederken kaya gibi serttirler.

BABA. — Kendilerini gördüğüme sevindim. Evimi tanıyamaz oldum artık. *(Çıkar).*

DAMAT, gelinle. — Portakal çiçeklerini beğendin mi?

GELİN, hep bir noktaya bakarak. — Beğendim.

DAMAT. — Halis mumdan yapılmış bütün bir yaşantı boyu bozulmadan kalabilir. Gelinliğinin onlarla donatılmış olmasını isterdim.

GELİN. — Neye yarar? *(Léonard soldan çıkar).*

I. GENÇ KIZ. — İzin verirsen tacının tokalarını alacağız.

GELİN, damada. — Hemen geliyorum. *(Sarmaş dolaş çıkarlar).*

LÉONARD'IN KARISI, damada. — Teyzemin kızı ile mutlu olacağını umarım.

DAMAT. — Buna [illegible]suz inancım var.

LÉONARD'IN KARISI. — Burada ikiniz böyle, hiç evinizden çıkmadan başbaşa yaşayacaksınız. Erinçle, mutlulukla dolup taşacak yuvanız. Böyle herşeyden uzak yaşamayı öyl isterdim ki ben de.

DAMAT. — Neden toprak satın almıyorsunuz? Böyle dağ yerinde pek pahalı değil. Hem buralarda çocuklar başka yerlerden çok daha iyi yetişirler

LÉONARD'IN KARISI. — Elimizde para yok. Olacağa da pek benzemiyor.

DAMAT. — Kocan yiğit adam.

LÉONARD'IN KARISI. — Yiğitliğine yiğit ama aklı biraz havalarda. Hiç bir dalda durmaz. Rahat bir adam değil.

HİZMETÇİ. — Sen yemiyor musun? Sana biraz şaraplı bisküvit vereyim de annene götürürsün! Pek sever.

DAMAT. — Ver, ver. Çokça ver.

LÉONARD'IN KARISI. — Birkaç tane yeter.

DAMAT. — Fırsat bu fırsat, hergün düğün olmaz.

LÉONARD'IN KARISI, hizmetçiye. — Léonard nereye gitti, gördün mü?

HİZMETÇİ. — Görmedim.

DAMAT. — Ötekilerledir.

LÉONARD'IN KARISI. — Gidip bir bakayım. *(Çıkar).*

HİZMETÇİ. — Hoş şey bütün bunlar.

DAMAT. — Ya sen. Niye dansetmiyorsun?

HİZMETÇİ. — Kimse kaldırmıyor ki. *(Arkadan iki genç kız geçer. Bütün perde boyunca kişiler karşılıklı gelip geçerler).*

DAMAT, sevinçli — Hiç beceremiyorlar. Senin gibi taze kalmış yaşlılar dansta genç kızlara taş çıkartırlar.

HİZMETÇİ. — Seninki de laf yani? Ne aile be! Hepsi biribirinden erkek. Dedenin düğününü gördüm ben senin: Ne adamdı! Bir insanın değil de bir dağın düğünü sanırdı görenler.

DAMAT. — Ben onun kadar uzun boylu değilim.

HİZMETÇİ. — Olsun, senin de gözlerin onunkiler gibi parlak, ışıl ışıl. Gelin hanım nerede?

DAMAT. — Tacını çıkarıyor.

HİZMETÇİ. — Ha aklımdayken söyleyeyim, bu gece nasıl olsa uyku yok size. Jambonla şişe şişe şaraplar hazırladım. Büfenin alt gözünde duruyor. Canınız çekerse yer içersiniz.

DAMAT, gülümser. — Geceleri yemem.

HİZMETÇİ, dokundurmalı. — Gelin hanım açıkır belki. *(Çıkar).*

I. OĞLAN. — Sen bizimle içeceksin.

DAMAT. — Gelini bekliyorum.

II. OĞLAN. — Tan ağarında buluşursunuz onunla.

I. OĞLAN. — O iş için biçilmiş zaman.

II. OĞLAN. — Biraz gel canım.

DAMAT. — Peki, gidelim. *(çıkarlar. Dışarıdan sesler, gürültüler duyulmaktadır. Gelin içeri girer. Karşı yandan iki genç kız girip kendisini karşılar).*

I. GENÇ KIZ. — İlk tokanı kime verdin? Bana mı, ona mı?

GELİN. — Hiç hatırlamıyorum.

I. GENÇ KIZ. — Bana verdin, hem de tam şurada.

II. GENÇ KIZ. — Hayır, bana verdin, kilisede, mihrabın önünde.

GELİN, kaygılı, büyük bir iç çatışkı içindedir. — Bilmiyorum, hatırlayamadım.

I. GENÇ KIZ. — Çünkü ben bu yıl.....

GELİN, sözünü keser. — Önemli değil, hele bir düşüneyim.

I. GENÇ KIZ. — Bağışlayın. *(Léonard sahnenin dibinden geçer, kız onu görür).*

GELİN. — Hem böyle anlar çok heyecanlı oluyor.

I. GENÇ KIZ. — Ne bilelim biz, başımıza gelme di ki.

GELİN. — Vaktiniz geldiğinde siz de öğrenirsiniz. Bu kararlar çoğa mal oluyor insana.

I. GENÇ KIZ. — Ne o, alındın mı yoksa?

GELİN. — Yoo. Hayır. Bağışlayın.

I. GENÇ KIZ. — Seni bağışlamak mı? O da ne oluyor? Tokaların ikisi de nasıl olsa kısmetimizi açacak, yıl çıkmadan evleneceğiz, değil mi?

GELİN. — Evet, ikiniz de.

I. GENÇ KZ. — Şu var ki birimiz biraz daha erken evleneceğiz.

GELİN. — Bu kadar mı sabırsızlanıyorsunuz?

II. GENÇ KIZ, utanmış. — Evet.

GELİN. — Neden?

I. GENÇ KIZ, ikinci genç kızı kucaklar. — Ama.... *(İkisi de konuşarak çıkarlar. Damat sessizce arkadan gelir ve gelini kolları arasına alıp sıkar).*

GELİN, sıçrar. — Bırak!

DAMAT. — Seni korkuttum mu?

GELİN. — A! Sen miydin?

DAMAT. — Başka kim olacaktı? *(Sessizlik)* Ya baban olabilirdi ya ben.

GELİN. — Öyle, doğru.

DAMAT. — Yalnız, baban olsaydı böyle kuvvetle sarmazdı seni.

GELİN, yüzü gölgelenir. — Öyle.

DAMAT. — Yaşlandı artık, iş yok onda. *(Kızı birden ve sert kucaklar).*

GELİN. — Bırak beni.

DAMAT. — Neden? *(Bırakır).*

GELİN. — Bunca insanın içinde... Bir gören olur. *(Hizmetçi evlilere bakmadan sahnenin dibinden geçer).*

DAMAT. — Hem sonra ne oluyor artık? Nikâhımız kıyıldı.

GELİN. — Kıyıldı, güzel, ama bırak beni. Sonra....

DAMAT. — Nen var? Bir yitiklik, bir dalgınlık var üstünde.

GELİN. — Bir şeyim yok. Burda kal, gitme. *(Léonard'ın karısı girer).*

LÉONARD'IN KARISI. — Bağışlayın sözünüzü kestim.

DAMAT. — Estafurullah, buyrun...

LÉONARD'IN KARISI. — Kocamı gördünüz mü?

DAMAT. — Hayır.

LÉONARD'IN KARISI. — Kendisini bir türlü bulamıyorum, atı da tavlada yok.

DAMAT, neşeli. — Şöyle kırlarda dört nala bir tur yapmak istemiştir herhalde. *(Kadın kaygı içinde çıkar. Hizmetçi girer).*

HİZMETÇİ. — Durumunuzdan hoşnutsunuz umarım. Öğmeler, kutlamalar gırla gidiyor.

DAMAT. — Onlardan da bıkmaya başladım artık. Gelin biraz yorgun.

HİZMETÇİ. — Neler duyuyorum?

GELİN. — Başımda bir ağırlık var.

HİZMETÇİ. — Bu dağların gelini dayanıklı olmalı. *(Damada)* Onu yalnız sen iyileştirebilirsin. Her şeyiyle o senin artık. *(Koşarak çıkar).*

DAMAT. — Gidip eğlenenlere katılalım. *(Kucaklar, öper).*

GELİN, üzüntülü. — Kendimi şöyle birkaç dakika yatağıma salıvermek isterdim.

DAMAT. — Ben de seninle geleyim.

GELİN. — Hayır, olmaz.Ne derler sonra? Bırak biraz dinleneyim.

DAMAT. — Nasıl istersen. Umarım ki akşama biraz daha iyileşirsin.

GELİN, eşikte. — Evet, akşam iyileşeceğim.

DAMAT. — Benim de istediğim bu. *(Anne görünür).*

ANNE. — Oğlum.

DAMAT. — Nerdesin anne?

ANNE. — Düğünün göbeğinde. Hoşnut musun?

DAMAT. — Hoşnudum.

ANNE. — Karın nerede?

DAMAT. — İçeride. Biraz dinleniyor. Gelin için sıkıntılı bir gün.

ANNE. — Sıkıntılı mı? En iyi gün! Benim için mirasa konmak gibi bir şey bu. *(Hizmetçi girer, gelinin odasına doğru ilerler).* Toprakların sürülmesi, yeni fidanların dikilmesi gibi bir şey.

DAMAT. — Bu akşam gidiyor musunuz?

ANNE. — Evet. Evimde kalmalıyım ben.

DAMAT. — Yalnız mı?

ANNE. — Hayır, yalnız değil, kafam birçok şeylerle dolu, birçok erkekler, birçok kavgalarla.

DAMAT. — Artık bitmiş kavgalarla. *(Hizmetçi çabuk girer ve koşarak arka yanda kaybolur).*

ANNE. — Can tende oldukça kavgası sürer kişinin.

DAMAT. — Benimle kavgan olmadı senin. Dediğinden dışarı çıkmadım hiç.

ANNE. — Karına karşı sevgi dolu olmaya çalış. Ama bir gün onu, seni küçümser ya da öfkeli görürsen, kendisini öyle bir okşa, öyle bir sev ki bu onu biraz sarssın. Sertçe kollarının arasına alıp sık, ısır ve bütün bunların üstüne tatlı bir öpüş, bir aşkla kaymak çek. Öyle ki artık sana kızamasın. Sende bir erkek, bir efendi, dediğini yaptıran bir insan görsün. Baban bana böyle yaptı. Ama o artık olmadığına göre, onun güçlülüğündeki gizi ben sana öğretiyorum.

DAMAT. — Her zaman dediğini yapacağım.

BABA, içeri girer. — Kızım nerede?

DAMAT. — Odasında. *(Baba çıkar).*

I. GENÇ KIZ. — Genç evlilerle bir halay çekeceğiz.

I. OĞLAN, damada. — Halay başı sen olacaksın.

BABA, girer. — Odasında değil.

DAMAT. — Değil mi?

BABA. — Balkona çıkmıştır herhalde.

DAMAT. — Bir bakayım. *(Çıkar. Gürültüler, gitara sesleri).*

I. GENÇ KIZ. — Başladılar.

DAMAT, içeri girer. — Balkonda da yok.

ANNE, kaygılı. — Yok mu?

BABA. — Nereye gidebilir peki?

HİZMETÇİ, girer. — Gelin nerede?

ANNE, ciddî. — Bilmiyoruz. *(Damat çıkar. Çağırılılardan üçü içeri girer).*

BABA, acılı. — Eğlenenlerin arasında da yok mu?

HİZMETÇİ. — Hayır yok!

BABA, birden. — Bir kalabalık var orda; bakın bakayım!

HİZMETÇİ. — Daha önce baktım ben!

BABA, üzgün. — Peki öyleyse nerde?

DAMAT, içeri girer. — Hiç bir yerde yok!

ANNE. — Bu da ne demek oluyor? *(Babaya)* Kızın nerede? *(Léonard'ın karısı girer).*

LÉONARD'IN KARISI. — Kaçtılar! Léonard'la birlikte! Atla! Biribirlerine sıkı sıkıya sarılarak! Soluklarını birleştirerek!

BABA. — Olamaz! Benim kızım değildir!

ANNE. — Senin kızın, senin! Kötü ana meyvesi! Öbürü de öyle, öbürü de! Ama şimdi oğlumun karısı o!

DAMAT, içeri girer. — Atlara atlayalım. Ardlarından gidelim. Kimin atı var?

ANNE. — Çabuk bir at! Kimde bir at var? Bana bir at verene her şeyimi vereceğim! Canımı, malımı, gözümü, dilimi!

BABA. — At hazır.

ANNE, damada. — Haydi! Düş ardlarına! *(damat iki oğlanla çıkar)* Hayır, gitme! Bu adamlar insanı hemen öldürürler... Ama olsun! Koş! Ben de arkandan geliyorum!

BABA. — O olamaz! Kızım olamaz! Ya kendini sarnıca atmışsa?

ANNE. — Namuslu kızlar kendini suya atar. Temiz kızlar, senin kızın değil! O değil! Ama ne yapalım

ki o şimdi benim oğlumun karısı! İki taraf var ortada. Bundan böyle iki taraf var! *(herkes içeri dolar)* Benim ailemden olanlar, senin ailenden olanlar! Çıkın! Hepiniz çıkın! Tabanlarımızın tozlarını silkelim! Oğluma yardıma gidelim! *(Adamlar iki grupa ayrılırlar).* Oğluma yardım edecek çok insan var, kıyılı amcazadeleri iç köylerdekiler. Haydi çıkalım buradan, bütün yolları tutalım! Kan saati geldi. İkiye ayrılalım: Sen seninkilerle, ben benimkilerle! Arkama düşün! Arkama!

PERDE

ÜÇÜNCÜ PERDE

(İlk Tablo)

(Bir orman. Gece. Islak, kocaman ağaç gövdeleri. Boğucu bir hava. İki keman sesi duyulmaktadır. Oduncular girer).

I. ODUNCU. — Yakaladılar mı?

II. ODUNCU. — Hayır ama arıyorlar.

III. ODUNCU. — Hep arayacaklar.

II. ODUNCU. — Şişşt.

III. ODUNCU. — Ne var?

II. ODUNCU. — Sanki bütün yolları arıyorlarmış gibi sesler geliyor...

I. ODUNCU. — Ay çıkınca görüp yakalayacaklar.

II. ODUNCU. — Rahat bıraksalar ya.

I. ODUNCU. — Dünya büyük. Herkes için yaşayacak yer var içinde.

III. ODUNCU. — Ama onları öldürecekler.

II. ODUNCU. — Madem biribirilerini seviyorlar, iyi etmişler de kaçmışlar.

I. ODUNCU. — Ellerinden geldiğince kendilerini tuttular, ama sonunda kan baskın çıktı.

III. ODUNCU. — Kan!

I. ODUNCU. — Kan yolundan gitmek gerek!

II. ODUNCU. — Ama akan kanı içer toprak.

I. ODUNCU. — Olsun. Kokmuş bir kanla yaşamaktansa, kanlar içinde ölmek yeğdir.

III. ODUNCU. — Susun!

I. ODUNCU. — Bir şey mi duyuyorsun?

III. ODUNCU. — Cırcır böceklerini, kurbağaları, pusuda bekleyen geceyi.

I. ODUNCU. — Onları bırak; at sesi duyuyor musun?

III. ODUNCU. — Hayır.

I. ODUNCU. — Bu saatte artık kadınla muradına ermiştir.

II. ODUNCU. — Kadının vücudu onun olmuştur, onun vücudu kadının.

III. ODUNCU. — Arıyorlar, bulup öldürecekler onları.

I. ODUNCU. — Ötekiler onları buluncaya dek onlar çoktan kanlarını biribirine karıştırmış olacaklar: Çoktan boşalmış iki vazo, kurumuş iki çay olacaklar.

II. ODUNCU. — Havada çok bulut var, ola ki ay ışığı çıkmaya...

III. ODUNCU. — Ay ışığı çıksın çıkmasın damat onları bulacak. Kendisini çıkarken gördüm. Öfkeli bir yıldız derdinde. Yüzü kül gibiydi, üstünde soyunun alın yazısı okunuyordu.

I. ODUNCU. — Sokak ortasında öldürülmüş insanlar soyu.

II. ODUNCU. — Evet.

III. ODUNCU. — Çemberi yarabilecekler mi dersiniz?

II. ODUNCU. — Güç. Yöreleri hep tüfekler, bıçaklarla sarılı.

III. ODUNCU. — Ama adamın iyi bir atı var.

II. ODUNCU. — Öyle ama yanında bir de kadın var.

I. ODUNCU. — Tamam, burası.

II. ODUNCU. — Kırk dallı bir ağaç. Çabuk kesip devirelim.

III. ODUNCU. — Ay doğuyor, elimizi çabuk tutalım. *(Solda cılız bir ışık belirir).*

I. ODUNCU. —

Aa, el el yapraklar arasından
Sen ey süzülerek gelen ay!

II. ODUNCU. — *Yasemin kanlı ay.*

I. ODUNCU. —

Yazık! yalnız ay, tek başına
Şu yemyeşil yapraklarda!

II. ODUNCU. — *Gelinlerin alnında gümüş...*

III. ODUNCU. —

Sen ay, o kötülüğü okunan bakışlarında
Sevgililer için gölge bırak ağaç altlarında.

I. ODUNCU. —

Sen ey üzgün, acılı ay
Sevgililer için gölge bırak dallar altında.

(Çıkarlar. Soldaki ışık içinde ay görünür. Ak yüzlü genç bir oduncudur ay. Sahneyi kuvvetli mavi bir parlaklık kaplar).

AY. —

Yusyuvarlak kuğuyum ben suda
Gül bezeği tapınakların
Dallarda yapraklarda
Yalanı soluk bir tanın.
Nasıl kaçacaklarmış bakim?
Kim saklanan? Ağlayacak kim?
Böğürtlenlerinde vadinin?
Bir bıçak salıyor ay, havasına
Işığa boğduğu şu gecenin
Fırsat kolluyor bıçak yukarda
Kanayan bir acı olmak için.
Açın bana! Sürünürken üşüyorum
Duvarlarda, kristaller üzerinde
Açın insan göğüslerini diyorum
Isınmaya gireceğim içlerine.
Üşüyorum, ve en gevşek madenlerden
Yapılmış şu küllerim, bilin ki
Arıyor dağ tepe demeden
Kendilerini tutuşturacak ateşi.
Oysa yine taşıyor kar beni, bilin
O alaca akik omuzlarında
Ve boğulmuş olarak tutuyor çok zaman da
Tutuyor sert ve soğuk, suyu göllerin.
Oysa bu gece olacak benim
Yanaklarım, kan kırmızı
Benim ve dümdüz sazların
O yellerin salladığı.
Ne bir gölge var, ne bir barınak
Elimden nereye kurtulacaklar

Bir insan göğsü istiyorum, sıcak
Isınabileceğim kadar.
Bir yürek bulacağım kendime
Sımsıcak, ki fışkıracak
Göğsümün tepelerinde...
Bırakın gireyim, gireyim içinize...

(Dallara:)

Gölge diye bir şey bırakmayacağım pek
Işınlarım salacak gayri
En loş kütüklerin içine dek
Bir aydınlık seli.
Süreyim bu gece
Tatlı kanı yüzüme
Ve gecenin salladığı
Sazlara küme küme...
Saklanan kim? Haydi be...
Yok sığınacak yer. Hazır ölümleri.
Parlatıyorum hayvanlar üzerinde
Bir elmas ateşi.

(Ağaç gövdeleri arasında ay yitip gider, sahne yeniden kararır. Koyu yeşil yırtık giysiler içinde yaşlı bir kadın girer. Yalınayaktır. Kumaş kıvrımları arasında yüzü güçlükle seçilebilmektedir).

DİLENCİ KADIN. — Ay bulutların ardına gizleniyor, onlarsa yaklaşıyorlar. Pek uzaklara gitmeleri gerekmeyecek. Irmağın çağıltısı, dalların hışırtısı, çığlıklarını boğacak. Burada ölecekler. Tam şurada, hem çok geçmeden. Öyle de yorgunum ki! Yerde, çukurda kefen,

boyun boğaz kan içinde kalmış ağır vücutları bekliyor. Tek bir kuş uyanmasın, meltem, iniltileri fısıltısında toplasın, ve bunlarla kara dallar arasından kaçıp gitsin. Onlar yumuşak toprağa gömülsün. *(Sabırsız)* Şu ay! Ah şu ay!

(Ay sahneye gelir. Sahneyi koyu mavi bir renk kaplar).

AY. — Yaklaşıyorlar. Bir kısmı sazlıktan, bir kısmı ırmağın oradan. Çakıl taşlarını pırıl pırıl parlatacağım. Ne istiyorsun sen?

DİLENCİ KADIN. — Hiç bir şey.

AY. — Hava sertleşiyor, iki yanlı bir kılıç gibi.

DİLENCİ KADIN. — Yeleği aydınlat. Düğmeleri çözüp at: Bıçaklar kendi yollarını bilir.

AY. — Ama ölmekte acele etmesinler. Şu on parmağım arasında kanın sesi duyulsun. Bak, koyaklarımın külü uyanıyor, ve bu şırıltılı akışın bekleyişinde ürperiyor.

DİLENCİ. — Onlara ırmağı geçirtme! Sus!

AY. — İşte geliyorlar... *(Sahneyi karanlıklar içinde bırakarak gider).*

DİLENCİ. — Çabuk! Işık ver! çok ışık ver! Sesimi duyuyor musun? Kurtulmayacaklar! *(Damat ve birinci oğlan girerler. Dilenci kadın oturur ve başını kara örtüsüyle örter).*

DAMAT. — Buradan.

I. OĞLAN. — Bulamayacaksın sen onları.

DAMAT. — Bulamayacak mıyım?

I. OĞLAN. — Öbür kıyıdan vurup gitmişlerdir.

DAMAT. — Hayır, bir atın dört nal seslerini duydum.

I. OĞLAN. — Belki başka bir attır.

DAMAT. — Dünyada tek bir at var şu anda. Onunki. Anladın mı şimdi? Benimle gelmek istiyorsan kes sesini.

I. OĞLAN. — Yalnız...

DAMAT. — Sus! Onları burada bulacağım. Bu yüzde yüz. Şu kolu görüyor musun? Benim kolum değil. Kardeşimin, babamın, aileden bütün öldürülenlerin kolu. Öyle bir güç var ki onda, istese şu ağacı kökleri ile yerinden sökebilir. Gidelim. Soyumdaki bütün ölülerin dişleri içime batıyor, soluğumu kesiyor çünkü!

DİLENCİ, inleyerek. — Ayy!

I. OĞLAN. — Duyuyor musun?

DAMAT. — Şöyle git de bir bak bakalım.

I. OĞLAN. — Tam bir av sahnesi.

DAMAT. — Hem de en güzel türünden.

(Oğlan çıkar. Damat sola doğru yönelir ve dilenci kadının karşısına çıkar).

DİLENCİ — Ayy!

DAMAT. — Ne var, ne istiyorsun?

DİLENCİ. — Üşüyorum.

DAMAT. — Yolun nereye böyle senin?

DİLENCİ, Hep inleyerek. — Uzağa.

DAMAT. — Nereden geliyorsun?

DİLENCİ. — Ötelerden, çok uzaklardan.

DAMAT. — Atlı bir erkekle bir kadın gördün mü?

DİLENCİ, örtüsünü açarak. — Bak... *(Damada dikkatle bakar)* Güzel bir erkeksin sen *(Kalkar)* Seni uyumuş görmeyi isterdim ben...

DAMAT. — Cevap ver: Gördün mü?

DİLENCİ. — Bak... Ne geniş omuzların var. Ayaklarının şu dar tabanları üstünde durmaktansa, bu omuzlarla yatsan daha iyi edersin.

DAMAT, kadını sarsarak. — Onları görüp görmediğini soruyorum sana. Buralardan geçtiler mi hiç?

DİLENCİ. — Hayır geçmediler. Ama şu anda tepeyi inmedeler. Duymuyor musun?

DAMAT. — Duyuyorum.

DİLENCİ. — Yolu biliyor musun?

DAMAT. — Bilmiyorum, ama yine de gideceğim.

DİLENCİ. — Düş ardıma. Buraları iyi bilirim ben.

DAMAT, sabırsız. — Gidelim! Ama nereden?

DİLENCİ, acılı. — Buradan! *(Çabuk çabuk çıkarlar. Léonard'la gelin görünür).*

LÉONARD. — Suss!

GELİN. — Şimdi artık yalnız gideceğim. Çek git sen! Dönmeni istiyorum.

LÉONARD. — Sus!

GELİN. — Elinle mi olur, dişinle mi olur, artık hangisi ile olursa, şu benim namuslu kız boynumdan bu zinciri kopar, ve beni şu toprak evimde yere kapanmış bırak. Eğer sen, bir engerek gibi öldürmek istemiyorsan beni, tüfeğini ver hiç olmazsa. Ayy! Kafamda ne ateşler yanıyor! Binlerce cam parçası dilime batıyor sanki!

LÉONARD. — Zarlar atıldı bir kez! Sus! Ardımızı izliyorlar. Seni götüreceğim.

GELİN. — Öyleyse zorla götürürsün.

LÉONARD. — Zorla mı? Merdivenden ilk olarak kim indi?

GELİN. — Ben indim.

LEONARD. — Ata yeni gemi kim vurdu?

GELİN. — Ben vurdum. Doğru.

LEONARD. — Hangi eller bana mahmuz taktı?

GELİN. — Bu eller, sana ait olan, ama senin o mavi mavi damarlarını sesleriyle birlikte kesmek isteyen bu eller... Seni seviyorum! Seviyorum seni! Uzaklaş benden! Öldürmeye kıyabilsem, menekşelerle süslü bir kefene sarardım seni. Nasıl bir ateş yakıyor beynimi nasıl bir ateş!

LEONARD. — Asıl o cam parçaları benim dilime batıyor! Seni unutmak için evinle evim arasına taş duvar çektim. Doğru bu. Anımsıyorsun sen de? Seni gördüğümde gözüme kum döktüm. Ata biniyordum, ama at beni hep sana doğru getiriyordu. Kanıma iğneler dolmuştu sanki; uyku da kanıma acı otlar süzüyordu. Suç bende değil. Ne yaptıysa şu toprak yaptı, saçlarından, memelerinden yükselen şu koku yaptı!

GELİN. — Ne çılgınlık! Ne yatağını paylaşmak istiyorum senin, ne ekmeğini! Ama yine de bütün gün seninle olmak istiyorum. Sen sürüklüyorsun ben de ardından geliyorum. Bana "defol" diyorsun, ben seni havada bir kuru ot gibi izliyorum. Başımda portakal çiçeklerinden taçla yaman bir erkeği ve bütün soyunu düğünün orta yerinde bırakıp geldim. Bunun acısını senden çıkarsınlar istemiyorum. Bırak beni. Kaç. Burada seni savunacak tek kimse yok.

LEONARD. — Seher kuşları ağaçlara çarpıyorlar. Işıyan kaya uçlarında gece ölüyor. Seni sevebileceğim şöyle karanlıkça bir yere gidelim. Adamlar ve ağularının ne önemi var? *(Onu sıkıca sarar).*

GELİN. — Dizlerinin dibinde, çıtılçıplak ve şu dişi köpekliğimle ağaçlara bakarak uyuyacağım. Düşlerine bekçilik etmek için senin. Sana baktıkça güzelliğinde yanıyorum çünkü.

LEONARD. — Işık sarıp kucaklıyor, aynı küçücük alev iki başağı birden kavuruyor. Gel!. *(Sürükler).*

GELİN. — Nereye götürüyorsun beni?

LEONARD. — Bizi çevirenlerin gelemiyeceği yere. Sana şöyle doyasıya bakabileceğim bir köşeye.

GELİN, şeytanca. — Pazar pazar dolaştır beni; yele gitmiş düğünümün çarşafları elimde bayrak, namuslu kadınların yüz karası olarak!

LEONARD. — Gerçi doğru, gitmem gerek, ama ben de senin ardından sürüklenmekten başka bir şey yapamıyorum... Dene bir hele, şöyle bir adım at... O belin, o kalçaların ay ışığında daha bir ortaya çıkıyor. *(Bütün bu sahne zorlu ve cinsel bir hava içinde oynanacaktır).*

GELİN. — Duyuyor musun?

LEONARD. — Geliyorlar.

GELİN. — Sen kaç! Ben burada öleceğim, ayaklarım suda, başımda dikenler. Yapraklar, otlar ağlayacak benim için; ben şu orospu bilinen kız oğlan kız için.

LEONARD. — Sus. Çıkıyorlar.

GELİN. — Haydi git!

LEONARD. — Sus! Sesimizi duymasınlar. Gidelim. Haydi gel, düş önüme.

(Gelin ikirciklenir.)

GELİN. — Hayır, beraber gidelim.

LEONARD, kızı kucaklar. — Nasıl istersen! Bizi biribirimizden ayırırlarsa, ben öldüm demektir bu!

GELİN. — Ben de öldüm demektir. *(Biribirlerine sıkıca sarılmış çıkarlar. Ay yavaş yavaş doğmaktadır. Sahne kuvvetli bir mavi aydınlık içindedir. Birdenbire iç parçalayıcı iki uzun çığlık duyulur, ve müzik birden susar. İkinci çığlıkta dilenci kadın görünür. Arkası seyircilere dönüktür. Örtüsünü açar ve kocaman kanatlı bir kuş gibi sahnenin ortasında durur. Ay ışığı üzerinde toplanmıştır. Tam bir sessizlik içinde perde iner).*

P e r d e

İKİNCİ TABLO

(Çiğ beyaz banadalı bir oda; kemerler ve duvarlar kalındır. Sağ ve sol yanda beyaz merdivenler. Dipteki büyük kemer ve duvar aynı renktedir. Taban da parlak bir beyazlıktadır. Bu pek sade oda, bir kilisenin görkemli görünümünde olacaktır. Tek bir gölge, perspektif için gerekli şeyler bile bulunmayacaktır. Koyu maviler giymiş iki genç kız bir kırmızı yün çilesini sarmaktadırlar).

I. GENÇ KIZ. —

Durun hele, durun hele
Ne diyor yün bir kere?

II. GENÇ KIZ. —

Yasemin giysi üstünde
Kristaller elinde.
Doğar doğmaz ölen
Sen kaçak gün sen.
Ayaklarını zincirlet
Ve yap bir demet
Ekşi defnelerden.

KÜÇÜK KIZ. — Düğüne gittiniz mi?

I. GENÇ KIZ. — Gitmedim.

KÜÇÜK KIZ. — Ben de gitmedim.

Ne oldu söylesene
Asma fidanı?
Ne oldu söylesene
Zeytin dalı?

Kimse de dönmedi henüz. Ya siz, düğüne gittiniz mi?

II. GENÇ KIZ. — Söyledik ya, gitmedik.

KÜÇÜK KIZ; çıkarak. — Ben de gitmedim.

II. GENÇ KIZ. —

Durun hele, durun hele
Yün başladı türkülere.

I. GENÇ KIZ. —

Bu bir çıra yarası
Ne denir önceden, mersin dalları?
Tanrının sabahı, uyku
Ve gece, binbir kaygu...

KÜÇÜK KIZ, eşikte. —

Çarpınca pek incitiyor yün
Ve dağlar mavisinde göğün
Sessizce açılıyorlar...
Dert saati bu saat...
Değil ak somun içi...
Bıçağın kestiği...

(Çıkar)

II. GENÇ KIZ. —

Durun hele, durun hele
Ne diyor yün bir kere?

I. GENÇ KIZ. —

Kocada dil kalmamış
Sevgili kan kırmızı
İkisi de yıkılmış
İkisi de aynı...

(Durur yüne bakarlar)

KÜÇÜK KIZ, kapıda görünerek. —

Durun hele, durun hele
Yün aldı beni götürmekte!
Yün nereye gidiyor?
Kimse de bağırmıyor,
Kıpırdamıyor kimse
Çarşaflar kan içinde!

(Çıkar. Léonard'ın karısıyla kaynanası görünür. Sıkıntılı bir halleri vardır).

I. GENÇ KIZ. — Geliyorlar mı?

KAYNANA, asık suratla. — Ne bilelim?

II. GENÇ KIZ. — Düğünden ne haber?

I. GENÇ KIZ. — Anlatsana...

KAYNANA, soğuk. — Bir haber yok.

KADIN. — Oraya bir gideyim de öğreneyim.

KAYNANA, acılı. — Sen evinde olacaksın. Yürekli ve yalnız başına, evinde. Orada ağlayacak ve orada kocayacaksın. Ama hep kapalı kapının ardında. O bu eve adım atamayacak. Ne ölüsü, ne dirisi girecek bu eve. Pencereleri çivileyeceğiz. Yağmurlar ve geceler acı otlar üstüne inecek.

KADIN. — Ne oldu acaba?

KAYNANA. — Olanın önemi yok. Sen yüzüne kara bir peçe çek. Çocukların yalnız senin. Yatağına da onun yastığı yerine bir haç koy. *(Çıkarlar).*

DİLENCİ, kapıda. — Bir parça ekmek yavrularım.

KÜÇÜK KIZ. — Defol! *(Genç kızlar toplanır).*

DİLENCİ. — Niye?

KÜÇÜK KIZ. — Ağlıyorsun çünkü, defol!

DİLENCİ. — Keşke gözlerini isteseydim. O gözler

bende olaydı. Ardımda bir kuş bulutu var, bir tane ister misin?

KÜÇÜK KIZ. — Ben gideceğim.

I. GENÇ KIZ. — Irmak yolundan mı geldin sen?

DİLENCİ. — Evet, o yoldan geldim.

I. GENÇ KIZ, sıkılgan. — Sana bir şey sorabilir miyim?

DİLENCİ. — Gördüm gördüm. Az sonra burada olacaklar. Artık tüm kavgaları bitti, sel kocaman kayalar arasına girdi, insanlar atların ayakları arasına. Öldüler. Şu güzelim gecede. *(Coşku ile)* Öldüler. Evet öldüler!

I. GENÇ KIZ. — Sus kocakarı, sus!

DİLENCİ. — Gözleri örselenmiş çiçekler şimdi artık; dişleri iki avuç sıkılmış kar. İkisi de ölmüş, kızın gelinliği, o güzelim saçları al kanlara bulanmış. İki kara örtüye sarmış getiriyorlar kendilerini. En güçlü delikanlıların omuzlarında. Hepsi bu! Adalet. Kum düştü üstüne o altın çiçeğinin. *(Çekip gider. Genç kızlar başlarını önlerine eğmiş, ahenkle çıkarlar).*

I. GENÇ KIZ. — Kirletir kum...

II. GENÇ KIZ. — ... Altın çiçeğini...

I. GENÇ KIZ. — Ölüleri ırmak yolundan getiriyorlar. İkisi de karayağız. Uçup uçup ağlayan hangi gece bülbülü bu altın çiçek üstüne... *(Çıkar. Sahne boş kalır. Anne komşu kadınla içeri girer. Komşu kadın ağlamaktadır).*

ANNE. — Ağlama!

KOMŞU KADIN. — Elimde değil.

ANNE. — Ağlama diyorum sana. *(Kapıya doğru)* Burada kimseler yok mu? *(Elini alnına götürür)* Olsaydı

oğlum bana ses verirdi. Ama bir kucak kuru ot şimdi artık, dağ ardında acı bir ses oğlum benim *(Öfke ile komşu kadına)* Kesecek misin ağlamayı? Göz yaşı istemiyorum bu evde! Sizin yaşlarınız yalnız gözlerinizden akıyor. Benimkilerse yalnız kaldığımda tüm hücrelerimden akacak. Kandan daha sıcak bu göz yaşlarım tüm köklerimden fışkıracak.

KOŞU KADIN. — Bize gel, burada kalma.

ANNE. — Burada kalacağım ben! Rahat içinde artık: Öldüler hepsi. Bundan böyle gece yarısı uyuyabileceğim, hiç tabanca, bıçak korkusu çekmeden. Öbür anneler yağmurların dövdüğü pencerelerine eğilip oğullarının dönüşünü bekleyecekler; benim için böyle bir şey yok artık. Uykum artık fildişinden soğuk bir güvercin olacak benim, mezarlığa kırağılı kamelyalar taşıyacak bir güvercin. Mezarlığa mı dedim? Hayır. Mezarlığa değil, hayır, onları koruyan ve gökteki beşiklerinde sallayan toprak yatağa. *(Karalar giymiş bir kadın girer, sağa doğru yönelip diz çöker). (Komşu kadına)* Çek elini yüzünden. Korkunç günler var daha. Gözüm kimseyi görmek istemiyor. Topraklar ve gözyaşlarımla başbaşa kalacağım. Bir de şu dört duvarla. Of! Of! *(Oturur. Buz kesilmiştir).*

KOMŞU KADIN. — Kendine acı hiç olmazsa...

ANNE, saçlarını arkaya atar. — Sakin olmalıyım. Komşular gelecek şimdi. Böyle çırılçıplak kalmışlığımı görsünler istemiyorum. Zavallı ben. Artık öpmek için dudaklarına götürecek tek çocuğu kalmamış kadın... *(Gelin görünür. Artık başında portakal çiçeği tacı yoktur. Kara bir şala bürünmüştür).*

KOMŞU KADIN, gelini tanır, öfke ile. — Nereye gidiyorsun?

GELİN: — Hiç. Buraya geldim.

ANNE, komşu kadına. — Kim bu?

KOMŞU KADIN. — Tanımıyor musun?

ANNE. — Onun için kim olduğunu sordum ya... Yoksa şu dişlerimle boğazlardım kendisini. Çıyan! Yılan! *(Sertçe geline doğru yürür ve durur. Komşu kadına)* Görüyor musun bir de? Üstelik o ağlıyor, ben susuyorum. Ve hâlâ da gözlerini çıkarmıyorum. Aklım almıyor. Diyelim ki oğlumu sevmiyordu. Peki ya kendi namusu? Kendi namusu nerde? *(Geline vurur, gelin düşer).*

KOMŞU KADIN. — Aman Tanrım! *(Ayırmaya çalışır).*

GELİN, komşu Kadına. — Bırak ne isterse yapsın. Beni öldürsün diye geldim buraya, öldürsün de beni de beraber gömsünler diye. *(Anneye)* Ama ellerinle değil, yabayla, orakla, hem öyle bir güçle ki, demir, kemiklerimde kırılsın. Bırak istediğini yapsın. Yapsın da namuslu olduğumu öğrensin. Çılgınım belki. Ama şu ak göğüslerimin parlaklığına hiç bir erkeğin gölgesi düşmeden gömecekler beni.

ANNE. — Sus! Bütün bunlardan bana ne?

GELİN. — Kaçtım öbürü ile. Evet kaçtım. *(Üzüntü ile)* Sen de olsaydın giderdin ardından. Kavruluyordum, içim dışım yaralı idi. Oğlun senin bir suydu senin. Kendisinden çocuk ve sağlık bekliyordum. Oysa öbürü sık dallar altında karanlık bir ırmaktı. Kamışlarının hışırtısını, türkülerinin mırıltısını getiriyordu bana. Oğluna varıyordum ama, suda üşüyen küçük bir çocuk gibi soğuktu o. Oysa öbürü, onunla birlikte yürümemi engelleyen yüzlerce kuş gönderiyordu bana; alev alev tutuşan bir genç kızdım; oysa solmuş, zavallı bir kadın durumu-

na düşmüştüm; o sayısız yaralarıma buz koyuyordu bu yüzlerce kuş... İstemiyordum, iyice duy, istemiyordum bunu ben. Oğlun tek kurtuluş yolu idi benim için, ve kendisini hiç aldatmadım; ama öbürünün kolu denizdeki bir kutu gibi sürükleyip götürdü beni; bir katırın şöyle bir boyun vuruşla kaldırıp atması gibi aldı, götürdü beni. Oğlundan doğmuş ve eteğime yapışmış çocuklarımla yaşlı bir kadın bile olsaydım alıp götürürdü o beni... *(Bir komşu kadın gelir).*

ANNE. — Suç onda değilmiş! Suç bende de değil. *(Alaylı)* Peki ya kimde bu suç! Miskin, numaracı, uykusu fitne dolu kadın; portakal çiçeği tacını başka bir kadının henüz sıcak yatağına atmış kadın!

GELİN. — Sus! Sus! Karşındayım işte! Ne öcün varsa al! Boynum kıldan ince. Bahçedeki bir yıldız çiçeğinden daha kolaylıkla tutup kopar onu. Ama beni aşağılama! Yeni doğmuş bir bebek kadar lekesizim ben. Ve bunu sana kanıtlayacak durumdayım. Bir ateş yak, elimizi ateşe basalım. Sen oğlun için, ben bedenim için: Göreceksin benden önce elini ateşten çekmek zorunda kalacaksın.

ANNE. — Senin namusluluğundan bana ne? Ölsen, ölümünden bana ne? Neyin bir önemi kaldı ki benim için?... Bin saygı şu buğdaylara, yavrularımın uykusunu koruyan. Bin saygı şu yağmura, ölülerimin yüzlerini örten, ve bin saygı Tanrı'ya, dinlenmemiz için bizi birbirimizin yanına yatıran. *(Başka bir komşu kadın girer).*

GELİN. — Bırak ta seninle birlikte ağlayayım.

ANNE. — Ağla ama kapıda. *(Küçük kız girer. Gelin eşikte durmaktadır. Anne sahnenin ortasındadır).*

KADIN, içeri girer ve sola doğru yönelir. — İyi bir biniciydi. Bir kar tümseği oldu şimdi. Panayırlarda, ormanlarda, kadınların kolları arasında koşup dururdu. Gecelerin yosunu örtüyor üstünü şimdi.

GELİN. — Annenin ay çiçeği, toprağın aynasıydın... Bir ipek örtü, zakkum çiçeğinden bir haç koyacaklar göğsüne şimdi senin... Ağlıyor su o sakin ellerinde...

KADIN. — Ah! Geliyor işte dört delikanlı, omuzları yük altında çökmüş.

GELİN. — Ah! Dört erkek taşıyor ölüyü havada.

ANNE. — Komşu!

KÜÇÜK KIZ, kapıda. — Getiriyorlar.

ANNE. — Hep aynı şey! Haç...

GELİN. — Ölenleri, kalanları korusun haç.

ANNE. — Komşu, birgün saat ikiyle üç arasında, iki erkek aşk yüzünden küçük bir bıçakla birbirlerini öldürecekler diye yazılmıştı. Şöyle avuca ancak sığabilen küçük bir bıçakla. Ama bu bıçak ete inceden inceye giriyor ve çığlıkların o biribirine dolaşmış, karanlık kökünün titrediği noktada duruyor.

GELİN. — Avuca ancak sığabilen küçücük bir bıçak, ırmaksız, pulsuz bir balık... Ve işte o gün, saat ikiyle üç arasında bu küçük bıçakla iki erkek bir daha dirilmemecesine kaskatı kesiliyorlar; dudakları sapsarı.

ANNE. — Avuca güçlükle sığıyor ama ete buz gibi giriyor, ve orada, çığlıkların o biribirine dolaşmış karanlık kökünün titrediği yerde duruyor.

(Kadınlar diz çökmüş ağlarlar).

— SON —